

**OKUL SPORLARINA KATILAN VE
KATILMAYAN ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNDE
OKULA BAĞLILIK VE SOSYALLEŞME
DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ**

Ali ÖĞREDİK
Yüksek Lisans Tezi
Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Adem POYRAZ
Tez No: 2024-012
Afyonkarahisar

T.C.
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

OKUL SPORLARINA KATILAN VE KATILMAYAN ORTAOKUL
ÖĞRENCİLERİNDE OKULA BAĞLILIK VE SOSYALLEŞME
DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

Hazırlayan
Ali ÖĞREDİK

Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Adem POYRAZ

Tez No: 2024-012

AFYONKARAHİSAR

T.C.
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ENSTİTÜ ONAYI

Öğrencinin	Adı- Soyadı	Ali ÖĞREDİK
	Numarası	213318015
	Anabilim Dalı	Beden Eğitimi ve Spor
	Programı	Beden Eğitimi ve Spor
	Program Düzeyi	☒ Yüksek Lisans ☐ Doktora
Tezin Başlığı	Okul Sporlarına Katılan Ve Katılmayan Ortaokul Öğrencilerinde Okula Bağlılık Ve Sosyalleşme Düzeylerinin İncelenmesi	
Tez Savunma Sınav Tarihi	26.01.2024	
Tez Savunma Sınav Saati	14.30	

Yukarıda bilgileri verilen öğrenciye ait tez, Afyon Kocatepe Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri uyarınca jüri üyeleri tarafından değerlendirilerek oy birliği / oy çokluğu ile kabul edilmiştir.

Afyon Kocatepe Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun
..... / / tarih ve
..... sayılı kararıyla onaylanmıştır.

e-imzalıdır
Prof. Dr. Esmâ KOZAN
Enstitü Müdürü

Bu tez, Enstitü Müdürlüğünce kontrol edilerek, elektronik imza kullanılarak onaylanmıştır.

ÖZET

OKUL SPORLARINA KATILAN VE KATILMAYAN ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNDE OKULA BAĞLILIK VE SOSYALLEŞME DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

Bu çalışmanın amacı; Milli Eğitim Bakanlığı'na (MEB) bağlı örgün eğitim kurumlarında öğrenim gören okullar arası yarışma ve spor organizasyonlarına katılan ve katılmayan ortaokul öğrencilerinde okula bağlılık ve sosyalleşme düzeylerinin incelenmesidir.

Araştırma genel tarama modeline uygun olarak tasarlanmıştır. Çalışmanın araştırma grubunu 2022-2023 eğitim öğretim yılında Bilecik ilinde öğrenim gören okul sporları müsabaka ve yarışmalarına katılan 470 öğrenci sporcu ile herhangi bir spor müsabakasına katılmayan 470 öğrenci olmak üzere kolayda örneklem yöntemi ile seçilmiş toplam 940 ortaokul öğrencisi oluşturmaktadır.

Çalışmada veri toplama aracı olarak araştırmacının oluşturmuş olduğu demografik bilgiler formu, Fredriks vd. (2004) geliştirmiş olduğu ve Türkçe uyarlama çalışmasının Çengel, Totan ve Çöğmen (2017) tarafından yapılan Okula Bağlılık Ölçeği ile Şahan'ın (2007) geliştirmiş olduğu Sosyalleşme Ölçeği kullanılmıştır.

Çalışmadan elde edilen bulgulara bakıldığında katılımcıların okula bağlılık ve sosyalleşme puanlarında yapılan sporun takım veya ferdi spor olmasına göre bir fark olmadığı tespit edilmiştir. Katılımcıların spor yapma durumlarına bakıldığında ise okul sporlarına katılan bireylerin bilişsel ve duyuşsal alt boyutlar ile sosyalleşme puanlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ders dışı faaliyetler ve okul spor müsabakalarına katılım gösteren öğrencilerde sosyalleşme puanlarının herhangi bir sportif aktiviteye katılmayanlara oranla yüksek olması sporun bir sosyalleşme aracı olarak kullanılması gerektiği gerçeğini yansıtmaktadır.

Yaş gruplarına göre öğrencilerin okula bağlılık puanlarına bakıldığında küçük yaş gruplarında aritmetik ortalamanın daha yüksek olduğu büyük yaş gruplarında ise okula bağlılık puanlarının düştüğü tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Okul Sporları, Okula Bağlılık, Sosyalleşme, Ortaokul, Öğrenci, Öğrenci Sporcu.

SUMMARY

SECONDARY SCHOOL STUDENTS PARTICIPATING AND NOT PARTICIPATING IN SCHOOL SPORTS EXAMINING SCHOOL ATTACHMENT AND SOCIALIZATION LEVELS

The purpose of this study; The aim is to examine the levels of school attachment and socialization of secondary school students who attend and do not participate in inter-school competitions and sports organizations studying in formal education institutions affiliated to the Ministry of Education.

The research group of the study consists of a total of 940 secondary school students selected by convenience sampling method, including 470 student athletes who participated in school sports competitions and competitions in Bilecik in the 2022-2023 academic year and 470 students who did not participate in any sports competitions.

As a data collection tool in the study, the demographic information form created by the researcher was used by Fredriks et al. (2004) and Turkish adaptation study by Çengel, Totan and Çöğmen (2017) and the Socialization Scale developed by Şahan (2007) were used.

Considering the findings of the study, it was determined that there was no difference in the school loyalty and socialization scores of the participants depending on whether the sport was a team or individual sport. When we look at the sports activities of the participants, it is seen that individuals who participate in school sports have higher cognitive and affective sub-dimensions and socialization scores. The fact that the socialization scores of students who participate in extracurricular activities and school sports competitions are higher than those who do not participate in any sports activities reflects the fact that sports should be used as a socialization tool.

When students' school attachment scores were examined by age groups, it was determined that the arithmetic average was higher in younger age groups, while school attachment scores decreased in older age groups.

Keywords: School Sports, School Attachment, Socialization, Secondary School, Student, Student Athlete.

ÖNSÖZ

Okul sporlarına katılan ve katılmayan ortaokul öğrencilerinde okula bağlılık ve sosyalleşme düzeylerinin incelenmesi başlıklı yüksek lisans tezime elde ettiğim bulgular ve konu ile ilgili yapılmış çalışmaların incelenmesi doğrultusunda tamamlanmıştır.

Bu çalışmanın tamamlanması sürecinde bana her zaman güvenen, değerli bilgileriyle desteklerini esirgemeyen saygıdeğer danışmanım Dr. Öğretim Üyesi Adem POYRAZ'a,

Çalışma sürecinde konu ile ilgili verilerin elde edilmesi safhasında desteklerini her zaman hissettiğim Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni arkadaşlarıma,

Yüksek lisansa başlamam konusunda beni motive eden ve ilham kaynağım olan kıymetli arkadaşlarım Oğuz KALAFAT, Kadir AKPINAR, Yılmaz ÜLGER ve Ekrem AKAR'a

Tez konusunun belirlenmesinden sonlandığı sürece kadar desteğini ve yardımını esirgemeyen bana yol gösteren arkadaşım Dr. Öğretim Üyesi Eyüp ACAR'a,

Yüksek lisans serüvenimde okulumda manevi desteklerini her zaman hissettiren ve yanımda olan zümrelerim, değerli abim ve ablam O. Seçkin BARUT ve Aslıhan KÖKBEN'e,

Benim bugünlere gelmemde emeği olan aileme, annem Sevim ÖĞREDİK'e babam Mustafa ÖĞREDİK'e ve her zaman yanımda olan ablam Emine ve kız kardeşim Özlem'e,

Hayatıma ilk girdiği andan itibaren hayatımı güzelleştiren benimle birlikte yorulan her daim yanımda ve destekçim olan biricik eşim Tuğba ÖĞREDİK'e, istemeyerek de olsa ihmal ettiğim kızlarım Gamze ve Eslem'e sabır ve destekleri için sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER DİZİNİ

	SAYFA
ÖZET	i
SUMMARY	ii
ÖNSÖZ	iii
İÇİNDEKİLER DİZİNİ	iv
ŞEKİLLER DİZİNİ	vi
TABLolar DİZİNİ	vii
1. GİRİŞ	1
1.1. Problem	2
1.2. Araştırmanın Amacı.....	2
1.3. Araştırmanın Önemi	4
1.4. Araştırmanın Varsayımları	5
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	5
1.6. Tanımlar.....	5
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE	7
2.1. Okula Bağlılık.....	7
2.1.1. Okula Bağlılık Türleri (Boyutları)	9
2.1.2. Okula Bağlılık Konusunda Yer Alan Temel Kavramlar	11
2.1.2.1. Bağlılık Sağlayamama.....	11
2.1.2.2. Özdeşleşme.....	13
2.1.2.3. Okulla Yakın / Bağlantılı Olma.....	14
2.1.2.4. Adanmışlık	14
2.1.3. Okula Bağlılığı Etkileyen Faktörler	15
2.2. Spor.....	15
2.2.1. Okul Sporları.....	16
2.2.2. Sporun Amaç ve Fonksiyonları.....	16
2.2.3. Sportif Aktivitelerin Sosyalleşmeye Olan Etkisi	17
2.3. Sosyalleşme	18
2.3.1. Sosyalleşme Sürecini Etkileyen Faktörler	18
2.3.1.1. Aile	18
2.3.1.2. Okul ve Eğitim	19

2.3.1.3. Akran Grupları ve Arkadaş	21
3. MATERYAL VE METOT	22
3.1. Evren ve Örneklem	22
3.2. Veri Toplama Araçları	22
3.3. Verilerin Analizi	23
4. BULGULAR	25
5. TARTIŞMA.....	42
6. SONUÇ VE ÖNERİLER	50
7. KAYNAKLAR.....	53
8. EKLER	58
8.1. Demografik Bilgiler Formu	58
8.2. Okula Bağlılık Ölçeği	59
8.3. Sosyalleşme Ölçeği.....	60
8.4. Gönüllü Onam Formu.....	61
8.5. Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği İzin Yazısı	63
8.6. Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Onay Yazısı	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.

ŞEKİLLER DİZİNİ

	SAYFA
Şekil 2.1. Benlik Saygısının Engellenmesi Modeli (Finn, 1989).....	12
Şekil 2.2. Katılım-Özdeşleşme Modeli (Finn, 1989)	12
Şekil 2.3. Öğrenci Katılım Döngüsünün Çok Boyutlu Yapısı	13
Şekil 4.1. Okul Sporlarına Katılım Durumları	25

TABLolar DİZİNİ

	SAYFA
Tablo 3.1. Okula Bağlılık Ölçeği Alt Boyut Madde Sayıları.....	23
Tablo 3.2. Normallik Varsayımı	24
Tablo 4.1. Okul Sporlarına Katılan Bireylerin Demografik Bilgileri	26
Tablo 4.2. Okul Sporlarına Katılmayan Bireylerin Demografik Bilgileri	28
Tablo 4.3. Okul Sporlarına Katılan Bireylerin Okul Değişkenine Göre Okula Bağlılık Ve Sosyalleşme Puanlarının Karşılaştırılması.....	30
Tablo 4.4. Okul Sporlarına Katılmayan Bireylerin Okul Değişkenine Göre Okula Bağlılık ve Sosyalleşme Puanlarının Karşılaştırılması.....	32
Tablo 4.5. Okul Sporlarına Katılan Bireylerin Sınıf Düzeylerine Göre Okula Bağlılık ve Sosyalleşme Puanlarının Karşılaştırılması.....	33
Tablo 4.6. Okul Sporlarına Katılmayan Bireylerin Sınıf Düzeylerine Göre Okula Bağlılık ve Sosyalleşme Puanlarının Karşılaştırılması.....	34
Tablo 4.7. Okul Sporlarına Katılan Bireylerin Cinsiyet Değişkenine Göre Okula Bağlılık ve Sosyalleşme Puanlarının Karşılaştırılması.....	35
Tablo 4.8. Okul Sporlarına Katılmayan Bireylerin Cinsiyet Değişkenine Göre Okula Bağlılık ve Sosyalleşme Puanlarının Karşılaştırılması.....	35
Tablo 4.9. Okul Sporlarına Katılan Bireylerin Kardeş Sayısına Göre Okula Bağlılık ve Sosyalleşme Puanlarının Karşılaştırılması.....	36
Tablo 4.10. Okul Sporlarına Katılmayan Bireylerin Kardeş Sayısına Göre Okula Bağlılık ve Sosyalleşme Puanlarının Karşılaştırılması.....	37
Tablo 4.11. Okul Sporlarına Katılan Bireylerin Ailenin Maddi Durumuna Göre Okula Bağlılık ve Sosyalleşme Puanlarının Karşılaştırılması.....	38
Tablo 4.12. Okul Sporlarına Katılmayan Bireylerin Ailenin Maddi Durumuna Göre Okula Bağlılık ve Sosyalleşme Puanlarının Karşılaştırılması.....	39
Tablo 4.13. Okul Sporlarına Katılan Bireylerin Anne-Babasının Medeni Durumuna Göre Okula Bağlılık ve Sosyalleşme Puanlarının Karşılaştırılması	40
Tablo 4.14. Okul Sporlarına Katılmayan Bireylerin Anne-Baba Medeni Durumlarına Göre Okula Bağlılık ve Sosyalleşme Puanlarının Karşılaştırılması	40
Tablo 4.15. Okul Sporlarına Katılan Bireylerin Spor Branşına Göre Okula Bağlılık ve Sosyalleşme Puanlarının Karşılaştırılması.....	41

Tablo 4.16. Okul Sporlarına Katılım Durumlarına Göre Okula Bağlılık ve Sosyalleşme Puanlarını Gösteren Analiz Sonuçları.....	41
---	----

1. GİRİŞ

Günümüzde erken çocukluk döneminde kreş ve anaokulu eğitimi, ardından ise on iki yıllık zorunlu eğitime tabi olan öğrenciler yaşamlarının büyük bir kısmını okul ve okula ait sosyal yaşam alanlarında geçirmektedir. Okulların en önemli paydaşlarından biri olan öğrenciler toplumunda yapı taşlarından birini oluşturmaktadır. Okullarda hedeflenen amaçlar doğrultusunda sağlıklı bir birey olması toplumunda aynı sağlıklı yapıya sahip olması adına önemlidir (Kalaycı ve Özdemir, 2013). Öğrencilerin okula olan bağlılık durumları, eğitim ve öğretim safhasında okulların amaçlarına ulaşılması yönüyle önem arz etmektedir. Eğitim sisteminin en çok tartışılan konularından biri olan okula bağlılık durumu, öğrencilerin okula olan devam durumlarını ve öğrenme çabalarını doğrudan etkileyen bir faktördür. Anderson vd. (2004) okula bağlılık konusunda yapmış oldukları çalışmada öğrencilerin okulda gerçekleştirilen etkinliklere katılımı, olumlu davranışların çoğalması, öğrenmek için göstermiş olduğu çabadaki artış ve okula devam süresindeki artışın bir öğrencinin okula olan bağlılık durumunu gösteren önemli birer işaret olarak ifade etmektedir. Benzer konulardaki çalışmalara bakıldığında okula bağlılık kavramı, öğrencilerin arkadaşları, öğretmenleri ve okul idarecileriyle olan karşılıklı ilişkisi olarak tanımlanmaktadır (Mouton, Hawkins, McPherson & Copley, 1996). Öğrencilerin okulda karşılaştıkları kişiler ile kendilerini ne kadar yakın hissettikleri ve aidiyet duygusu yaşadıkları okula olan bağlılık durumlarını göstermektedir (Moody & Bearman, 1998).

Sosyalleşme, bireyin içinde bulunduğu sosyal çevrede, insanlarla olan ilişkileri ile birçok farklı yolda kazanılan bir süreçtir. Bireyin sosyalleşme sürecinde başta ebeveynleri, kardeşleri, akrabaları olmak üzere yakın akrabaları, komşuları, arkadaşları, öğretmenleri, takım arkadaşları, antrenörleri vd. etkili rol oynamaktadır. Sosyalleşmede etkili olan bu süreç toplumsal kültürün aktarılmasında oldukça önemlidir (Yetim, 2000). Ailede başlayan sosyalleşme süreci, bireyin sahip olduğu sosyal çevrede gelişir.

Sosyalleşme süreci ailede başlayan bireyler, yaşamı boyunca değişik sosyal ortamlarda, aile, arkadaş, okul, iş hayatı, sosyal ilişkiler, evlilik gibi birçok ilişki içinde yer alırlar. Aile ile başlayan sosyal ilişkilerde aynı zamanda aileden alınan ilk eğitim ile sosyalleşme sürecinde adımlar atılmaya başlar. Tüm toplumlarda olduğu gibi yaşamın her alanında ilişkiler bir eğitim sürecine gereksinim duymaktadır. Eğitim ile toplumun gelişmişliğinin artırılması amaçlanır. Toplumdaki en dinamik yapıyı oluşturan çocukluk ve gençlik

evresi, aile ile başlayan yaşamın belli sorumluluklarının öğrenilmesini ve sosyal ilişkilerde öğrenilen becerilerin uygulanmasını gerekli kılmaktadır.

Spor, bireylerin fiziksel ve zihnen sağlıklı bir birey olması için önemli bir sosyalleşme aracıdır. Küçük yaşta başlayacak olan spor yaşantısı bireylerde psikomotor gelişimlerini desteklerken beşeri özellikleri ve problem çözme becerileri gelişmiş, hoşgörülü, ahlaklı, yaratıcı özellikleri ile örnek insan olma yolunda katkı sağlayarak psikososyal yönden de kazanımlar elde etmesine olanak tanıyacaktır (Yetim, 2005).

Gelişmiş toplumlara baktığımızda gelişmişlik nedenlerinden en önemlisinin gençlik eğitimini iyi yapmaları ve gençliğin spor aktivitelerinin içinde yoğunluklu katılımının sağlanması ve etkinliklerin yapılmasıdır. Bu etkinliklerin yapılmadığı bu süreçleri yaşamamış olan toplumlara baktığımızda ise gençlerin barışçı, paylaşımcı, hümanist olmadıklarını, kaybetmeyi hazmedemedikleri gözlemlenmektedir. Gençlerin sosyal bir insan, iyi bir vatandaş olmasını sağlamaya yardımcı olan spor faaliyetlerine katılımı sağlamak için ailenin, öğretmenlerin, okulun, toplumu oluşturan resmi ve özel kurumların üzerlerine düşen sorumlulukları yerine getirmeleri gerekmektedir.

Çalışmanın bu bölümünde problem durumu, araştırmanın amacı, araştırmanın önemi, araştırmanın varsayımları, sınırlılıkları ve tanımlar yer almaktadır.

1.1. Problem

Çalışmanın temel problemi, okul sporlarına katılan ve katılmayan ortaokul öğrencilerinin okula bağlılık durumlarının ve sosyalleşme düzeylerinin bazı demografik özelliklere göre etkisinin incelenmesidir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, ortaokul öğrencilerinin okula bağlılık ve sosyalleşmelerinde, okul sporunun etkilerini araştırmaktır. Öğrencilerin okul, sınıf, cinsiyet, kardeş sayısı, ailenin maddi durumu, anne-baba medeni durum ve spor branşı değişkenlerine göre okula bağlılık ve sosyalleşme düzeylerini incelemek amacıyla bu araştırma aşağıdaki hipotezlere cevap aramaktadır:

Hipotez 1. Okul sporlarına katılan bireylerin okul değişkenine göre okula bağlılık ve sosyalleşme düzeylerinde anlamlı fark vardır.

Hipotez 2. Okul sporlarına katılmayan bireylerin okul değişkenine göre okula bağlılık ve sosyalleşme düzeylerinde anlamlı fark vardır.

Hipotez 3. Okul sporlarına katılan bireylerin sınıf değişkenine göre okula bağlılık ve sosyalleşme düzeylerinde anlamlı fark vardır.

Hipotez 4. Okul sporlarına katılmayan bireylerin sınıf değişkenine göre okula bağlılık ve sosyalleşme düzeylerinde anlamlı fark vardır.

Hipotez 5. Okul sporlarına katılan bireylerin cinsiyet değişkenine göre okula bağlılık ve sosyalleşme düzeylerinde anlamlı fark vardır.

Hipotez 6. Okul sporlarına katılmayan bireylerin cinsiyet değişkenine göre okula bağlılık ve sosyalleşme düzeylerinde anlamlı fark vardır.

Hipotez 7. Okul sporlarına katılan bireylerin kardeş sayısı değişkenine göre okula bağlılık ve sosyalleşme düzeylerinde anlamlı fark vardır.

Hipotez 8. Okul sporlarına katılmayan bireylerin kardeş sayısı değişkenine göre okula bağlılık ve sosyalleşme düzeylerinde anlamlı fark vardır.

Hipotez 9. Okul sporlarına katılan bireylerin aile maddi durum değişkenine göre okula bağlılık ve sosyalleşme düzeylerinde anlamlı fark vardır.

Hipotez 10. Okul sporlarına katılmayan bireylerin aile maddi durum değişkenine göre okula bağlılık ve sosyalleşme düzeylerinde anlamlı fark vardır.

Hipotez 11. Okul sporlarına katılan bireylerin anne-baba medeni durum değişkenine göre okula bağlılık ve sosyalleşme düzeylerinde anlamlı fark vardır.

Hipotez 12. Okul sporlarına katılmayan bireylerin anne-baba medeni durum değişkenine göre okula bağlılık ve sosyalleşme düzeylerinde anlamlı fark vardır.

Hipotez 13. Okul sporlarına katılan bireylerin spor branşlarına göre okula bağlılık ve sosyalleşme düzeylerinde anlamlı fark vardır.

Hipotez 14. Okul sporlarına katılım durumlarına göre okula bağlılık ve sosyalleşme düzeylerinde anlamlı fark vardır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Akademik başarı için önemli bir kriter olan okula bağlılık durumu öğrencilerin psikolojik ve sosyal anlamda aidiyet hissetmesini ifade etmektedir. Bireylerin okula olan bağlılık durumlarında birer değişken olan aile, akran çevresi, okul, sosyal etkinlikler vb. birçok faktör dikkatle incelenmesi gereken konu başlıklarını oluşturmaktadır. Sosyal etkinlikler ve bu etkinliklerden araştırma konumuzu da oluşturan sportif etkinlikler bireyin ruhsal gelişimini destekleyen ve sosyal ilişkilerini güçlendiren aynı zamanda ise bireylerin buldukları sosyal ortama olan aidiyet hislerinin kuvvetlenmesini sağlayan önemli bir eğitim aracıdır. Sportif ve sosyal etkinlikler kişilerin, bir grubun üyesi olmayı pekiştirmesi, yardımlaşmayı öğretmesi, aynı amaç etrafında hareket etme becerisi kazandırması yönüyle önemli bir sosyalleşme aracıdır. Bireysel becerilerini ve toplumsal etkileşimin arttığı sportif etkinlikler aynı zamanda bir etkileşim aracıdır. Kişilerin kendi becerileri hakkında bilgi sahibi olması özgüvenin artmasına ve bu durumda toplum içinde kendine güvenen bireylerin oluşmasına katkı sağlamaktadır. Sportif etkinlikler, bireylerin toplum içindeki rollerinin pekişmesini sağlayarak bir rol almalarına katkı sunmaktadır aynı zamanda bireyin sosyal ortamlara katılımını yani sosyalleşmesinde ve buldukları ortama olan bağlılıklarının artmasında önemli bir rol oynamaktadır. Okula bağlılık sürecinde öğretmenler için önemli bir araç olma niteliği taşıyan sportif aktiviteler kişilerin okula ve sosyal çevresine uyum içinde hareket etme becerisi kazandırması yönüyle eğitimde kullanılması gereken bir materyaldir.

Alanda yapılmış olan çalışmalara bakıldığında örneklem grubumuzu oluşturan ortaokul yaş grubunda benzer konularda çalışmaların yetersiz olduğu ve bu çalışmalarını pekiştirmek ve konu ile ilgili alan yazınına katkı sağlamak amacıyla spor yapan ve yapmayan ortaokul öğrencilerinde hem okula bağlılık hem de sosyalleşme düzeylerinin incelenmesi amacıyla bu çalışma gerçekleştirilmiştir. Yaş grubu olarak benzer konularda yapılmış çalışmalara bakıldığında araştırmamızın önemli bir bulgusu olan küçük yaş

gruplarında okula bağlılık puanlarının büyük yaş gruplarına oranla daha yüksek olduğu görülmektedir. Araştırmanın verilerinden elde edilen bulgular doğrultusunda küçük yaş gruplarında gerçekleştirilecek olan sosyal etkinliklerin ve ders dışı sportif aktivitelerin çocukların okula olan bağlılıklarını artırdığı ve büyük yaş gruplarında okula olan bağlılıklarında yükseltilmesi amacıyla bu tür etkinliklerin küçük yaş gruplarında yaygınlaştırılması ve bir alışkanlık haline gelmesi büyük yaş gruplarında da okula olan bağlılıklarının artıracığı öngörülebilmektedir.

1.4. Araştırmanın Varsayımları

— Bu araştırmada kullanılan ölçeklerin geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu kabul edilir.

— Araştırmaya gönüllü olarak katılan öğrencilerin sorulara doğru ve samimi cevaplar verdikleri kabul edilmiştir.

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma 2022-2023 eğitim ve öğretim yılında Bilecik il merkezinde yer alan ortaokullarda öğrenim gören takım sporu (futbol, futsal, basketbol ve voleybol) ile bireysel sporlarda (yüzme, atletizm vd.) okul spor müsabaka ve yarışmalarına katılan toplam 470 öğrenci sporcu ve herhangi bir spor etkinliğine katılmayan 470 öğrenci olmak üzere toplam 940 ortaokul öğrencisi ile sınırlandırılmıştır.

1.6. Tanımlar

Spor: Günümüzün çağdaş toplumlarında, sosyal yaşamın birçok yönünü etkileyen kültürel ve/veya refah düzeyinin önemli bir göstergesi olan sosyal bir olgudur (İmamoğlu, 1992).

Sosyalleşme: Bireyin varlığını devam ettirmek ve çoğalma imkânını sunmak amacıyla zaman içinde gelişen toplumsal örgütlenme biçimidir (Yetim, 2000).

Okula Bağlılık: Öğrencilerin okul hayatına devamlılığını ifade eden okula bağlılık terimi, öğrencilerin psiko-sosyal olarak okulun bütününe oluşturan çevreye aidiyet duygusu hissetmesini ifade etmektedir.

Okul Sporları: Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı eğitim ve öğretim kurumlarını temsil eden öğrenci sporcuların kendi yaş gruplarında farklı spor dallarında ve oyun türlerinde, birbirleriyle mücadele ederek başarmak, sosyalleşmek ve sağlıklı bir birey olabilmek adına fair-play çerçevesinde katıldıkları organizasyonların tümünü ifade eder (GSB, 2022).

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Okula Bağlılık

Gündelik ve genel bir yaşamın çoğunluğunu okulda geçiren birey için okul kişinin yaşamında önemli bir noktada yer almaktadır. Eğitim ve öğretimin bir arada verildiği okullarda istendik davranışların kazandırılması amaçlanmaktadır. Öğrenciler için okul akademik yaşamda ilerlemek için katkı sağlayan, duygusal ve sosyal olarak kişinin gelişimini destekleyen bir kurumdur (Kızmaz, 2006). Bellici (2015) çalışmasında okul için yapmış olduğu tanımda öğrencilerin bir birey olarak kendilerini bir gruba ait hissetmelerine olanak tanıyan, toplumun bir parçası olan öğretmen-öğrenci vb. ile iç içe oldukları kurum olarak ifade etmektedir. Kalaycı ve Özdemir (2013) çalışmalarında eğitim ve öğretimin gerçekleştiği okullarda hedeflenen amaç ve hedeflere ulaşılması için öğrencilerin okula olan bağlılıklarının artırılması gerektiğini belirtmektedir. Bağlılık, kişilerin bir eylem ve/veya oluşum süreci içinde kendilerinde aidiyet duygusu hissetmesi olarak ifade edilmektedir (Luchak ve Gellatly, 2007:768). Başka bir tanımda ise birine, sevgi, saygı ve/veya yakınlık gösterme, bağ kurma olarak ifade edilmektedir (TDK, 2023). Bağlılık ile ilgili yapılmış çalışmalara bakıldığında kişilerin bir kuruma veya kişilere olan bağlılığı için sahip oldukları tüm değerlerden üstün bir tutum ve duygu paylaşımı olarak ifade edilmektedir (Öncül, 2000). Bağlılık bir duygu paylaşımıdır. Sosyal yaşamda bağlılık çok farklı örnekleri ile karşımıza çıkabilir.

Örgün eğitim veren okullarda belirlenen hedef ve amaçlar doğrultusunda birçok faktörün istendik davranışların oluşmasında etken olduğu bilinmektedir. Bu etkenler içinde en önemlisi ise öğrencilerin okula olan bağlılığıdır. Öğrencilerin kendilerini okula ait görmeleri alan yazında ifade edilen önemli bir husustur (Libbey, 2004). Silins ve Mulford (2002), öğrencilerin okul ile özdeşleme durumu, öğretmen ve arkadaşları ile ilişkileri, okulda öğrendiklerinin gelecek yaşantısındaki fayda algısını okula bağlılık şeklinde tanımlamaktadır.

Okul dışı etkinliklere gönüllü katılma, öğretmen, öğrenciler ve okula karşı pozitif bir düşünceye sahip olma, okul ve derslere devamlılık vb. ifadelerin olduğu çalışmalarda bulunmaktadır (Arastaman, 2009; Mengi, 2011; Sağlam, 2016). Okula bağlılık terimi kişilerin psikolojik durumlarını da ifade etmektedir. Hylton ve Thomson (2005),

çalışmasında okula bağlılık hissedenden öğrencilerin özgür öğrenme yetisine sahip olduklarını ve okullarından mezun olabildiklerini belirtmiştir. Okul dışı sanatsal çalışmalar ile meşgul olan öğrencilerin okula olan bağlılıklarının ve özsaygılarının katılmayanlara oranla daha yüksek olduğunu ifade edilmektedir (Shernoff ve Vandell 2007). Yapılan çalışma ile ders içi etkinlikler ile ders dışı etkinliklerin birlikte yürütülmesinin önemi ifade edilmektedir.

Jimerson, Campos ve Greif (2003), çalışmalarında okula bağlılık kavramını beş temel durum ile değerlendirmektedir. Bunlar; öğrencilerin kişiler ile olan iletişimi, okul toplumu, ders dışı (okul dışı) sosyal etkinliklere katılım, öğrencilerin akademik başarısı ve sınıf içindeki tutumlardır. Jimerson vd. (2003), okula bağlılıkla ilgili yaptıkları çalışmada elde ettikleri bulguları şu şekilde ifade etmişlerdir:

Kişilerarası İletişim: Öğrencilerin akran çevresi ve öğretmenleriyle iletişimini içerir. Okulda yaşanan sorunlar karşısında öğretmenlerin tavırları (saygılı, cesaret verici, motive edici, nazik vb.) öğrencilerin iletişim kurmalarında önemli bir etkidir. Öğrencilerin birbirleri ile olan davranışları da ilişimi artıran veya azaltan bir durumdur.

Okul Toplumu: Öğrencilerin içinde buldukları sosyal topluluğa aidiyet hissetmesi, okula gelirken istekli olmaları durumudur.

Okul Dışı (Ders Dışı) Sosyal Faaliyetlere Katılım: Alan yazın incelendiğinde okul dışı etkinliklere katılım okula bağlılık göstergesi olarak ifade edildiği görülmektedir. Öğrencilerin ders dışı faaliyetlerden hangilerini katıldıkları, hangi sıklıkta bu etkinliklerde yer aldıkları, okula bağlılık için önemli bir göstergedir.

Akademik Başarı: Aidiyet duygusu hissedenden öğrencilerin öğrenmek için sarf ettikleri süre, çaba ve emek başarı için önemli bir performans sonucudur.

Sınıf İçi Tutumlar: Öğrencilerin sınıf ortamında arkadaşlarına ve/veya öğretmenine olumlu veya olumsuz davranışları (tutumları), derslerdeki devam durumu vb. bu kategoride gösterilebilir. Bağlılık aktif bir süreci tanımlamaktadır. Öğrencilerin okula bağlılıkları (aidiyet hissetmeleri) sorumluluklarının bilincinde olmalarını sağlar, eğitimin hedefleri doğrultusunda hareket etmeleri için motive eder, istek ve özenle tüm görevlerini yerine getirir.

2.1.1. Okula Bağlılık Türleri (Boyutları)

Okula bağlılık konusunda çalışma yürütmüş olan Cernkovich ve Giardano (1992) dört başlık altında okula bağlılığın alt boyutlarını ifade etmiş ve konuyla ilgili açıklamalarda bulunmuşlardır:

Okula Bağlanma; Öğrenim gören öğrencilerin okul içinde kendilerini güvende hissetmeleri olarak ifade edilmektedir (Cernkovich ve Giordano, 1992). Okula bağlanma alt boyutunda öğrencilerin öğretmen vb. eğitim öğretimi devam ettiren okul çalışanlarına karşı değil sadece okula olan hisleri (okulda bulunmaktan hoşlanma, kendini rahat hissetme, okula bir aidiyet duygusu beslemesi vb.) belirtilmektedir.

Okul Çalışanlarına Bağlanma; Öğrencilerin öğretmenlerine, okul yöneticilerine ve diğer çalışanlara saygı duyması, hayran olması, sevmesi vb. duygu paylaşımlarını barındıran boyuttur.

Okul Sorumluluğu; Öğrencinin hayatındaki öncelik sıralamasına okul yaşamını koyması, ders içi görevlerini yerine getirmesi vb. sorumlulukları içeren boyuttur. Okula olan bağlılığı yüksek olan öğrenciler, okulun hedef ve amaçlarını benimser ve kabul ederler. Öğrencilerin ev ödevlerini yapması, geleceğe dair düşünceler ve akademik performans bu boyutta bulunmaktadır.

Okul Faaliyetlerine Katılma; Ders içi ve ders dışı etkinliklerde öğrencinin bulunma sıklığını ifade eden bu alt boyutta gönüllük dikkat çekmektedir. Örneğin okul spor müsabakaları için belirlenmiş spor branşlarında takım antrenmanlarına ve müsabakalara katılım sıklığı bu alt boyutta yer almaktadır. Okula bağlılığın bu alt boyutu süreci temsil etmektedir.

Okula bağlılık konusunda çalışmalar yürüten diğer araştırmacılar ise Fredricks, Blumenfeld ve Paris (2004) okula bağlılığı; bilişsel bağlılık, davranışsal bağlılık ve duyuşsal bağlılık olmak üzere üç alt boyuta ayırmıştır.

Bilişsel Bağlılık (Cognitive Engagement): Öğrencinin okula olan psikolojik uyumunu ifade eden ve zor durumlar karşısında gereken davranışı göstermede istekli olmasını vurgulamaktadır. Bilişsel bağlılık istendik davranışların oluşması için öğrencilerin istekli

ve arzulu olmasını, karşılaşılan zorluklar karşısında ise gerekli psikolojik olgunluğu göstermesi olarak ifade edilmektedir (Newman, Wehlage ve Lamborn, 1992).

Davranışsal Bağlılık (Behavioral Engagement): Brich ve Ladd (1997) çalışmalarında üç farklı sınıflandırma ile davranışsal bağlılığı açıklamaktadır. Birinci sınıflandırmada, sınıf içi kurallara bağlılık, öğrencinin kuralları benimsemesi ve uyması, olumsuz sonuçlar ile karşılaşmamak için bu davranışları sergilememesi vb. pozitif sonuçları belirtmektedir. İkinci sınıflandırmada, soru sorma ve eğitim sürecinin içinde aktif olma, aktif bir öğrenme süreci içinde yer alma, çaba gösterme, motivasyonu yüksek olma vb. eğitimle ilgili unsurlar bulunmaktadır. Üçüncü sınıflandırmada ise okul (ders) dışı faaliyetlere katılım ön planda yer almaktadır. Öğretmen ve idarecilerin planlı bir eğitim olarak sunduğu ders dışı sanatsal ve sportif çalışmaların içinde yer almayı belirtmektedir (Brich ve Ladd, 1997). Davranışsal bağlılık boyutunda öğrencilerin gözlenebilen performans ve davranışları olan sanat (tiyatro, dans vd. etkinlikler) ve spor gibi ders dışı sosyal faaliyetleri ifade edilmektedir. Öğrencilerin akademik ve sosyal açıdan okul faaliyetlerine katılımını ifade etmektedir. Davranışsal bağlılık seviyesi yüksek olan öğrencilerin okula bağlılıkları da yüksektir. Bu durumda öğrencilerin akademik başarısını yükseltir ve devamsızlık durumunu azaltır. Davranışsal bağlılık durumu öğrencilerin görevlerine odaklanmalarını, arzulu olmayı, sunulan fırsatlar karşısında girişimci özelliklerini ortaya çıkarmayı ve verilen görevlere ayrılan zamanı pozitif yönden etkilemektedir (Fredricks, Blumenfeld ve Paris, 2004).

Duyuşsal Bağlılık (Emotional Engagement): Öğrencilerin öğretmenlerine, arkadaşlarına okula olan pozitif tepkilerini ifade etmektedir. Duyuşsal bağlılık düzeyi yüksek olan öğrenciler, okul etkinliklerine ve okul içi görevlere karşı olumlu duygular hisseder ve bu etkinliklere katılmaya daha isteklidir. Finn (1989) çalışmasında okula karşı aidiyet duygusu besleme, okul içi ve dışı etkinliklere katılmayı keyifli görme, okulu içselleştirme olarak gördüğü duyuşsal bağlılığı okula bağlılık ile ilişkilendirmiştir.

Schlechy (2001) yapmış olduğu çalışmada öğrencilerin okuldaki ödev ve görevlerini içselleştirmesine bakarak okula bağlılığı beş farklı boyutta açıklamıştır. Bunları şu şekilde ifade edebiliriz:

Özgün Bağlılık (Authentic Engagement): Öğrencilerin kendilerinden beklenen durumlara uygun davranış ve tutum sergilemelerini ifade eder. Öğrenciler kendilerine uygun yöntem ve eğitim araçlarını kabul eder. Bunun nedeni ise okulda verilen eğitimin ihtiyaçlarına cevap vermesi olarak ifade edilir. Bir öğrencinin sevdiği bir yazara ait romanı okumak istemesi, hoşlandığı konular hakkında araştırma yapması özgün bağlılığa birer örnektir.

Sembolik Bağlılık (Ritual Engagement): Öğrenciler otoriteye (okul idaresinin aldığı kararlara) uymak için göstermiş olduğu davranışlardır. Öğrencileri burada faaliyetlerin anlamı ve kendilerinde hissettirdiği düşünceler yerine kurallara uymak adına bu tür faaliyetlerin içinde yer alırlar. Öğrencinin iyi bir lise ve üniversite kazanmak için soru çözmesi sembolik bağlılıktır.

Pasif Uyuma (Passive Compliance): Görevlendirmelerden ve/veya ödevlerden kurtulmak isteyen öğrencilerin beklenenin en azını sergilemeleridir. Pasif uyuma davranışı gösteren öğrenciler verilen görevin veya ödevin doğruluğundan ziyade onaylanarak yapılmasıyla ilgilenirler.

Geri Çekilme (Retreatism): Okulun amaç ve hedeflerinin öğrenci tarafından reddedilme durumudur. Öğrencilerin okulda öğretilen bazı bilgileri hayatlarında işe yaramayacağı düşüncesi ile eğitim sürecine olan olumsuz yaklaşımlarını ifade eder.

İsyan (Rebellion): Okul ortamında verilen görev ve ödevleri yerine getirmezler. Bunun yerine başka hedefler doğrultusunda hareket ederler. Sınavlarda alınan notları başarı simgesi olarak gören öğrencilerin bilgiye sahip olmak yerine kopya çekerek yüksek not alma çabası bu davranışa örnek gösterilebilir.

2.1.2. Okula Bağlılık Konusunda Yer Alan Temel Kavramlar

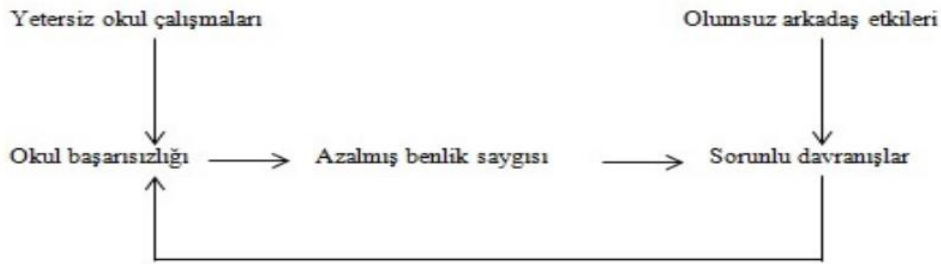
Okula bağlılık sürecinde yer alan temel kavramlar aşağıda belirtilmiştir:

2.1.2.1. Bağlılık Sağlayamama

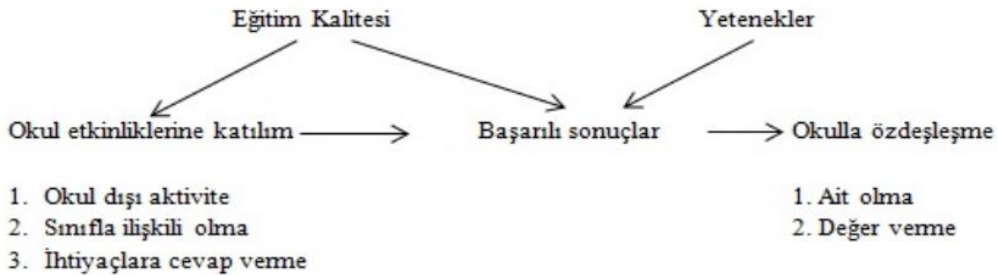
Okul ortamına bağlılık gösterebilmek veya bağlılık sağlayamama durumu eğitim sürecinde yer alan birbiri ile kaşıtlı iki kavramdır. Bağlılık sağlayamama konusunda yapılmış alan yazınına bakıldığında birbirinden farklı ifadelerin yer aldığı görülmektedir.

Finn (1989) çalışmasında öğrencilerin okullarına bağlılık sağlayamamaları konusunda iki modelli bir örnek göstermektedir.

Benlik Saygısının Engellenmesi Modeli (Frustration-self-esteem model): Bu modelde öğrencilerin okul başarısızlıkları olumsuz davranışlarının sebebi olarak gösterilir. Bu modelde öğrenci davranışlarına bakıldığında öğrencilerin okul başarısındaki düşmeler okul sorumluluklara karşı gelmesine ve benlik saygısının azalmasına sebep olmaktadır.

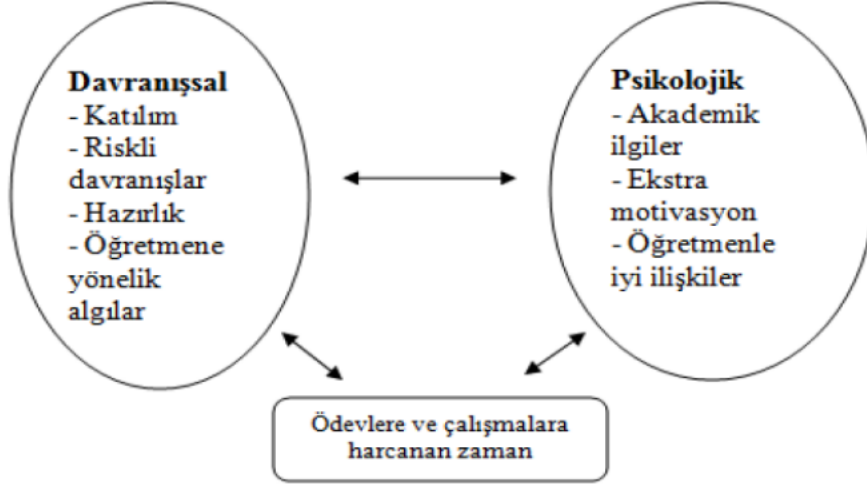
Şekil 2.1. Benlik Saygısının Engellenmesi Modeli (Finn, 1989).

Şekil 2.2. Katılım-Özdeşleşme Modeli (Finn, 1989)

Katılım-Özdeşleşme Modeli (Participation-indentification): Öğrencilerin okulla özdeşleşmesi, okul içi faaliyetlere katılması okul başarısını artıran bir durumdur. Bu modelde öğrencilerin okula olan devamlılığı ve katılım durumları üzerinde durulmuştur. Okulun ilk haftalarında bu bağ kurulmaz ise devamsızlık olayları ile karşılaşılacağı okula olan bağlılığının azalacağı ifade edilmektedir. Bu durumun aksine okulun ilk haftalarından itibaren tüm öğrencilerin aynı zamanda okula başlaması eğitim sürecindeki istendik davranışların ve katılımın olmasını sağlamaktadır. Katılım ve aidiyet duygusunun gelişmesi özdeşleşmeyi de artıracaktır.

Öğrenci Katılım Döngüsü

Şekil 2.3. Öğrenci Katılım Döngüsünün Çok Boyutlu Yapısı

Nesbitt (2011) çalışmasında öğrenci katılım döngüsünde psikolojik boyut içinde bilişsel değişkenlerinde yer alması gerektiği ifade etmiştir. Ders içi etkinliklere katılımı yüksek ve motivasyonu yüksek öğrencilerin okula bağlılığı daha yüksektir. Bununla birlikte okulda verilen ödevleri yapmak için çabalayan, verilen görevleri yerine getirmeye çalışan öğrencilerin davranışsal ve psikolojik bağlılıkları yüksektir.

2.1.2.2. Özdeşleşme

Konu ile ilgili çalışmalara bakıldığında katılım kavramı açıklanırken davranışsal boyut ve okul ile özdeşleşme kavramları üzerinde duran alan yazın ile karşılaşmaktadır. İfade edilen araştırmada okul ile özdeşleşmede duyuşsal bağlılık kavramı açıklanmaya çalışılmıştır. Okula karşı bir aidiyet duygusuna sahip olma, öğrencinin hayatında okula duyulan bağlılığın yüksek olması özdeşleşme olarak tanımlanmaktadır (Finn, 1993).

Osterman (2000) çalışmalarında ise öğrencilerin okul ile özdeşleşmelerinin artması durumunda okula olan bağlılığının da arttığını ifade etmektedir. Konu ile ilgili yapılmış farklı çalışmalara bakıldığında özdeşleşme durumu yüksek olan öğrencilerin davranışsal bağlılıklarının da yükseldiğini ve okul içi ve dışı etkinliklere katılımın arttığını belirten çalışmalarla da karşılaşmıştır. Öğrenciler toplumsal bir kurum olan okulun bir parçası olduklarında okula olan aidiyet hissi içselleştirilmekte ve okula karşı bir özdeşleşme oluşmaktadır. Öğrencilerin göstermiş oldukları katılımlar pekiştirilirse ve başarıları

ödüllendirilirse katılım davranışının sürdürülebilirliği artacaktır bu durumda özdeşleşmenin ortaya çıkmasını sağlamaktadır (Finn ve Voelkl, 1993).

Öğrencilerin okul içinde ve dışında yapılan etkinliklere katılmaları (okula bağlılık ölçeği davranışsal alt boyutu) ile okulla özdeşleşmesi (okula bağlılık ölçeği duygusal alt boyut) arasında bir ilişki yaşanmasını sağlamaktadır. Öğrencilerin okula olan özdeşleşme durumları okulun mevcut şartları ve özellikleriyle de ilişkilidir. Alan yazınına bakıldığında öğrencilerin okulda yapılan etkinliklere katılmama durumları, özdeşleşmeyi azaltmakta, okul devamsızlığını ise artırmaktadır. Yaşanılan akran zorbalıkları, kurallara uymama davranışı, okulu bırakma davranışları gösteren öğrencilerin okul ile özdeşleşmeyen bireyler olduğu sonucuna varılmıştır (Finn, 1989).

2.1.2.3. Okulla Yakın / Bağlantılı Olma

Okula yakın olma (bağlantılı olma), bireylerin okulun bir parçası olmasını ve bir toplumun bireyi olmasını ifade etmektedir. Yakın olma terimi öğrencilerin okula olan bağının güçlü olması ifade eden bir kelimedir. Bağlantılı olma terimi ise öğrencilerin okullarını önemsemelerini ve okula karşı hissettikleri alakayı temsil etmektedir (Cernkovich ve Giordano, 1992). Bu hisler sadece okul olgusunu temsil etmektedir, okulda çalışan öğretmenlere veya idarecilere yönelik bir duygu paylaşımı değildir.

2.1.2.4. Adanmışlık

Okula adanmışlık terimi, öğrencilerin okul içinde ve dışındaki etkinliklere katılımını ve okula öncelik tanımını ifade etmektedir. Okula adanmışlık hissi yaşayan öğrencilerin okulun sahip olduğu davranış ve kurallara uyma davranışı sergiledikleri ifade edilir (Maddox ve Prinz, 2003). Bağlılık terimini anlayabilmek için adanmışlık ile dikkat terimlerini anlamak gerekiyor. Adanmışlık düzeyi ve dikkati seviyesi yüksek olan öğrencilerin bağlılık düzeylerinin de yüksek olduğu söylenebilir. Dikkat seviyesi yüksek olan fakat adanmışlığı az olan öğrenciler ise sadece “uyumlu öğrenci” olarak ifade edilebilir (Schlechty, 2005).

Öğrencilerin okul içi ve dışı etkinliklere katılımlarında yetersizlik okul ile özdeşleşme duygusunu azaltacağı ve başarısızlık hissini pekiştireceği için oldukça tehlikeli bir süreç yol açabilir (Finn, 1989). Bunun aksine okul içi ve dışı sosyokültürel etkinliklerle katılımın

okula bağıllık düzeyin artırdığı ve akademik faaliyetlere de katılımın arttığı ifade edilmektedir (Cemalcılar, 2010).

2.1.3. Okula Bağıllığı Etkileyen Faktörler

Okula bağıllık, öğrencilerin okul yaşamlarında birbirinden farklı değişkenleri, karşılıklı iletişim ve ilişkileri barındıran dinamik bir yapıya sahiptir. Akın (2015) çalışmasında okula bağıllığın öğrencilerde okul terkinin azalttığını, akademik performansı artırdığını ifade etmektedir. Alan yazınına bakıldığında öğrencilerde okula bağıllık düzeylerinin kişilerin akademik başarılarını etkilediği, yaş, cinsiyet, sınıf seviyesi, ebeveynlere ait eğitim durumları, ailenin ekonomik yapısı gibi demografik etkenlerden etkilenildiğini ifade edilmektedir (Estell ve Perdue, 2013). Akademik başarı seviyesi yüksek olan öğrencilerin başarısız öğrencilere oranla okula bağıllık seviyelerinin yüksek olduğu belirtilmektedir. Bazı çalışmalarda ise öğrencilerin sınıf seviyesi ve yaşlarının artmasının okula olan bağıllık düzeyini olumsuz etkilediği ifade edilmektedir (McNeely ve ark., 2002; Mengi, 2011). Cinsiyet değişkeninde ise erkeklerin okula bağıllık düzeylerinin kız öğrencilere oranla daha düşük olduğu görülmektedir (McNeely, Nonnemaker ve Blum, 2002; Mengi, 2011). Ebeveynlere ait eğitim durumu değişkeninde ise üniversite okuyan velilerin çocuklarının okula bağıllık durumlarının daha yüksek oldu ifade edilmektedir. Aile ekonomik durumuna bakıldığında ise gelir durumu yüksek olan ebeveynlere sahip bireylerin okula bağıllık durumlarının daha yüksek olduğu görülmektedir (Bellici, 2015).

2.2. Spor

Bireylerde karakter gelişimi ve var olan karakterin açığa çıkması için eğitimciler tarafından tavsiye edilen bir disiplin aracı olan spor, ruh ve beden sağlığının gelişimine katkı sağlarken sosyal adaptasyonun gerçekleşmesinde de oldukça önemli bir göreve sahiptir. Bireylerin sahip oldukları enerjiyi doğru kullanmaları, mücadele özelliklerinin gelişmesi, karşısındakine olan saygının pekişmesi yönüyle spor önemli bir eğitim aracıdır. Sucan (2012) yapmış olduğu çalışmada sporu, bireye haz ve doyum hissi veren belli kurallara göre şekillenmiş oyun güdüsü olarak tanımlamaktadır. Kabadayı (2010) ise sporu, takım ve bireysel olarak belli kurallar içinde müsabaka temeline dayandırarak toplumun ve bireyin içinde bulunduğu bir süreç olarak tanımlamaktadır.

Genel anlamda spor, kişinin beden ve ruh sağlığını geliştirmek, rakibe bir üstünlük kurmak gibi amaçları olan, belirli kurallar dahilinde bir rekabetin olduğu, başarma veya başaramama hislerini yaşatan, kişisel olarak en yüksek çabanın gösterildiği mücadele olarak tanımlanmaktadır (Aracı, 1999; Amman vd., 2000; Şahin ve Özçelik, 2016). Öztürk ve Şahin (2007) çalışmasında, spor ve beden eğitimi çalışmalarının kişilerin ruh sağlığının gelişmesi yönüyle olan önemini ifade etmektedir.

2.2.1. Okul Sporları

Okul sporları, okullarını kendi yaş gruplarında temsil eden öğrencilerin farklı spor dallarında mücadele ettikleri, fair-play kavramını öğrendikleri yarışma ve müsabakalardan oluşan sportif etkinliklerdir. Okul sporları müsabaka ve yarışmaları 8 Haziran 2023 tarihine kadar Türkiye Okul Sporları Federasyonu tarafından organize edilirken ilgili tarihte Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile federasyon faaliyetleri son bulmuş ve faaliyetler Gençlik ve Spor Bakanlığı (GSB) merkez ve taşra teşkilatları tarafından organize edilmeye devam etmektedir. Ortaokulda öğrenim gören öğrenciler küçükler ve yıldızlar kategorisinde müsabakalara katılmaktadır. Gençlik ve Spor Bakanlığı merkez ve taşra teşkilatları tarafından organize edilen okul sporlarında elli beş (55) spor branşında müsabaka ve yarışmalar yapılmaktadır (GSB, 2023).

2.2.2. Sporun Amaç ve Fonksiyonları

Sporun sahip olduğu amaçları ve fonksiyonlarını dört (4) başlık altında belirtebiliriz:

- Fiziksel gelişme: Sporun fiziksel gelişim amacına bakıldığında organizmanın işlevini, etkinliğini ve sağlık durumunu iyileştirmek olarak belirtilebilir.
- Motor gelişme: Hareket eğitimi ve spor, sinir ve kas sisteminin gelişmesine büyük katkı sağlar.
- Zihinsel gelişme: Bilgi ve algı sürecinin gelişimi ile ilgilidir.
- Sosyal gelişme: Fiziksel aktiviteler vasıtasıyla bireylerin sosyal bir çevre edinmeleri ve beşeri becerilerinin geliştirilmesi ifade edilmektedir (İmamoğlu, 1992). Hem bireysel gelişimi hem de toplumsal beşeri becerilerin gelişimini kapsayan sosyal gelişim süreci

bireylerin toplum içinde bir statü kazanmasını ve toplum tarafından kabul edilmesini kapsamaktadır.

Sporun sosyal gelişim sürecine katkısı şu şekilde ifade edilebilir:

Herhangi bir sportif aktivitede takım olarak hareket etme becerileri kazandırılırken aynı zamanda kişilerin takım aidiyet duygularının gelişmesine katkı sağlanmaktadır, bunun haricinde bireysel yeteneklerden ziyade takım olarak hareket etme ve takım psikolojisine sahip olma gibi kişinin kendi çıkarlarının takımın çıkarlarının gerisinde kalması gerektiği ifade edilmektedir (Şahan, 2007).

- Sportif aktiviteler kişilerin arkadaş ilişkilerinin gelişmesine katkı sağlar.
- Sosyal sorumluluk projelerine katılmayı teşvik eder.
- Bireylerin başka birileri ile işbirliği yapmasına olanak tanır.
- Liderlik vasıflarının gelişmesini sağlar.
- Kişiliğin gelişimine katkı sağlar.
- Duygu ve düşüncelerini kontrol etme becerisi kazanır.
- Kişilerin kendilerine olan saygısı gelişir, başkalarına olan saygı ve sevgisi artar (Tamer, 1988).

2.2.3. Sportif Aktivitelerin Sosyalleşmeye Olan Etkisi

Sosyal bir aktivite olan spor, kişilerin beşeri özelliklerinin gelişmesini sağlayarak sosyalleşmelerinde etkili bir araçtır. Günümüzde kollektif bir etkinlik olarak dikkat çeken ve bireylerin sosyalleşmesinde kullanılan bir yöntem olan spor, ortak çıkarlar doğrultusunda kişilerin birlikte hareket etmeleri gerektiğini savunan bir eğitim aracı konumuna gelmiştir. Farklı sosyal topluluklardaki bireylerin tek hedef doğrultusunda bir takım oyuncusu olması ve bu psikoloji ile hareket etmesi kişiler arasındaki iletişimin gelişmesine ve sosyal bütünleşmeye katkı sağlamaktadır (Gezer, 2010). İlgili konuda yapılan çalışmalara bakıldığında, kazanma veya kaybetme, takım ruhuna sahip olma, adil olma vb. davranışların geliştiği ifade edilmektedir (Snyder ve Spreitzer, 1976).

Sporda sosyalleşme, bireyleri spora kazandıran araçları ve/veya kişileri, yani bireyin spora katılma şeklini, amacını ve katılımın sonuçlarını araştırmaktadır. Sportif etkinliklerde elde edilen zaferler veya yenilgiler bireylerin yaşam içindeki başarılarına

veya başarısızlık durumlarında verecekleri tepkilere ışık tutar (Snyder ve Spreitzer, 1976). Birçok spor branşında bireyler farklı düşüncelere, dinlere, milletlere sahip insanlarla karşılaşır ve bu kişilerin karşısındaki kişiye olan saygısının ve hoşgörünün gelişmesine yardımcı olur (Çaha, 2000). Sportif etkinlikler aracılığı ile kişiler toplumların kültürlerini, adetlerini tanıma imkânı bulurlar (Yetim, 2000).

2.3. Sosyalleşme

Toplum bilimci Durkheim'in kullandığı ve bilimsel anlamda ilk defa ifade edilen sosyalleşme kavramı (Armağan, 2004) bir topluluk içinde yer alan bireylerin birbirlerine ait yaşam şeklini öğrenmesi ve ortak amaçlar doğrultusunda iletişim kurulması olarak belirtilmektedir. Toplum hakkında bilgi sahibi olunması ve bireyin bulunduğu topluma ait bir kimliği benimsemesi olarak ifade edilmektedir (Demir, 2004). Birçok alan yazınında sosyalleşme hakkında yer alan ifadelere ek olarak Binbaşıoğlu (1990), sosyalleşmenin doğumdan başlayarak ölüme kadar devam eden kişilerin karakterinin gelişimi ve toplum içindeki rolünü kapsayan süreç olarak ifade etmektedir. Bu süreç içinde en etkili yapı kişinin ailesidir. Kişiler ait olduğu topluma özgü davranış ve kültürleri aileler aracılığı ile öğrenirler. Ebeveynler içinde ise en büyük sorumluluk anneye düşmektedir. Annenin sosyokültürel çevresi, sahip olduğu bilgi ve davranışlar çocuk üzerinde birinci dereceden etkilidir.

2.3.1. Sosyalleşme Sürecini Etkileyen Faktörler

Bireylerin sosyalleşme süreçlerini etkileyen faktörler içinde en dikkat çekenler kişinin ailesi, okulu, yapmakta olduğu sportif etkinlikler ve bir üyesi olmaktan hoşlandığı sosyal gruplardır.

2.3.1.1. Aile

Evrensel bir kurum olarak ifade edilen aile hakkında literatüre bakıldığında birçok tanım ile karşılaşılmaktadır. Bu tanımlardan en çok dikkat çekenini ise Özkalp (2005)'in yapmış olduğu "aile, fertlerinin bir kan bağı ile birbirine bağlı olduğu yapı" olarak ifade edilmektedir. Sayın (1990), yapmış olduğu çalışmada aileyi biyolojik bir bağı ile birbirine bağlı fertlerin maddi, manevi, iktisadi ve sosyal olarak içinde barındıran toplumun en küçük yapı taşı olarak tanımlamaktadır. Bireylerin sosyalleşmesinde önemli bir yeri olan

aile kurumu, kişilerin davranış ve eylemlerinin ilk şeklini aldığı yapıdır (Yetim, 2000).

Erken çocukluk evresi ile başlayan kişilik oluşumu ergenlik dönemi ve sonrasında da devam eden bir süreçtir (Şahan, 2007). Bilimsel araştırmalar, kişilerin sosyalleşmesinde anne ve babanın önemli rollerinin olduğunu belirtmektedir. Aile içindeki sakin bir ortam kişilerin sevgi ve saygı gibi duygusal özelliklerinin pekişmesine katkı sağlar. Çocukların olumlu davranışlarının desteklenmesi, hatalı davranışlarının ise ifade edilmesi, çocukların olumlu davranışlarının pekişmesine olumsuz davranışlarının ise azalmasını sağlayacaktır. Aile bireyleri arasındaki fikir ayrılıklarının konuşularak çözümlenmesi, ebeveynlerini bir rol model alan çocuklarında sosyal ortamlarda karşılaşılan fikir ayrılıklarına konuşma ile çözüme kavuşturma düşüncesini pekiştirecektir. Erken çocukluk döneminde başlayan deneyimler çocukların sosyalleşmelerinde oldukça önem kazanmaktadır (Aries, 1962).

2.3.1.2. Okul ve Eğitim

Ülkemizde MEB çatısı altında 12 yıllık zorunlu örgün eğitimin olduğu okullarımız çocuklarımızın ve gençlerimizin eğitimlerinde önemli bir kurumdur. 12 yıllık zorunlu eğitim ilkökul (4 yıl), ortaokul (4 yıl) ve lise (4 yıl) eğitimi olmak üzere üç aşamalı bir eğitim modelidir. Ülkemizde yaşayan her bir bireyin alması zorunlu olduğu bu eğitim sonrasında ise üniversite eğitimi isteğe bırakılmıştır. Eğitim kurumları (devlet okulları ve özel eğitim kurumları) Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) yönetmeliklerine tabi olarak eğitim veren ve sosyalleşmenin önemli bir basamağını oluşturan bir yapıya sahiptir. Aileden sonra önemli bir yapı olan okullar, resmi ve programlı bir sosyalleşme kurumudur. Bireylerin yaşamında ebeveynler ile başlayan eğitim yaşantısı MEB'e bağlı özel okullar ve devlet okullarında sunulan eğitim ve öğretim haricinde kişilerin toplumda istenilen davranışlar edindikleri bir kurum olarak önemli bir yapı taşı oluşturmaktadır (Ertürk, 1997; Yetim, 2000). MEB'in amaçlarından biri kişilerin davranış ve eylemlerinde istendik davranışların şekillenmesini sağlamaktır.

Bir yaşamın olduğu okullar bireylerin yeteneklerinin ve kişisel gelişimin gerçekleşmesini sağlar (Özmen, 1999). Toplumsal bir sistemin yaratılmasında okulların önemli görevleri vardır. Tezcan (1984); çalışmasında okul kültürü ve toplumsal düzen ile ilgili şu sonuçları ifade etmiştir:

- Okulların kapasitesi sabittir.
- Okullar kuralları ifade edilmiş bir yapıya sahiptir.
- Öğretmenler ve öğrenciler birbirlerine bir bağ ile bağlıdır.
- Ben duygusundan ziyade biz duygusu geliştirilmeye çalışılır.
- Buldukları bölgelere göre okulda bulunan herkes kültürel bir bağ ile bağlıdır (Tezcan, 1984).

Sosyalleşme sürecinde okul çağına giren bireylerde öğretmenlerin ve akranların sosyal etkisi artarken ailenin etkisi azalmaktadır. Okulların asli görevlerinden birisi muhakkak ki bireylerin içinde yaşadıkları topluma daha kolay adapte olmalarını sağlamaktır. Eğitim sisteminin zenginleştirilmesi, ekip çalışmalarına olanak tanınması, bireylerin kişiliklerini geliştirecek bir sosyal ortam sağlanması eğitim sürecinin başarısını artıracaktır (Şahan, 2007). Eğitim sistemi toplumsal ve kişisel amaçlar etrafında şekillenmektedir;

- Eğitim kişisel amaçlarına bakıldığında bireylerin fiziksel ve mental anlamda gelişiminin ön planda olduğu görülmektedir.
- Olumsuz davranışlarının olumlu davranışa dönüştürülmesine yönelik bir gereksinim vardır.
- Kişiler arası iletişim ve işbirliği toplumsal yaşamın gereklerinden biridir.
- Bireylerin zamanı yönetmesi ve doğru zamanda doğru kararlar almasına yönelik bir süreç eğitimi verilmektedir.

Toplumsal açıdan amaçlara bakıldığında;

- Toplumda yer alan yaşam tarzının korunmasını sağlamak,
- Toplumsal davranışların sürekliliği sağlamak,
- Gelişmekte olan yaşam döngüsü içinde toplumların yeniliğe ayak uydurmasını sağlamak,
- Kültürün korunmasını sağlarken gelişmesini de desteklemek,
- Ekonomik yönden toplumların verimliliğini sağlamak,
- Bireylerin toplum içinde yer alan inançlarını pekiştirmek ve ülkelerin idari biçimlerine bağlılıklarını artırmak (Güney, 2000).

2.3.1.3. Akran Grupları ve Arkadaş

Sosyalleşme süreci birçok faktörden etkilenmektedir. Bu süreçlerden en önemlilerinden biri ise kişilerin sahip olduğu arkadaş ve akranlarıdır. Sosyalleşmenin ilk ayağını oluşturan ailelerin etkisi bireylerin yaşlarındaki artış ile azalmakta akranların etkisi ise artmaktadır. Ortaokul çağında bulunan bireylerin arkadaşları ve akranları kişilerin hayata bakış açılarını değiştirmelerini sağlayan ve kişilerin yeni bir kişilik kazanmasına yardımcı olmaktadır. Arkadaş ve akran grupları bu yaş grubunda yer alan bireylerin duygu ve bilgi birikimlerini şekillendirmektedir (Dodurgalı, 2000). Bireyler akran çevresinden olumlu ve/veya olumsuz davranışları öğrenir. Mücadele etmeyi, paylaşmayı, beğenilmeyi, başarıyı, başarısızlığı, hoşgörüyü, bir gruba ait olma hissini, arkadaşlığı, kavga etmeyi, kendi haklarını korumayı, kurallara uyma davranışını bu yaşlarda akran grupları ile öğrenir (Hazar 1996). Toplum içinde bir kişilik kazanılan bu yaşlar, kişilerin karmaşık bir kişilik kazanmasına neden olurken aynı zamanda topluma ait davranış ve eylemler hakkında bilgi sahibi olmasını da sağlamaktadır. Kişiler içinde buldukları akran gruplarından dışlanmamak adına o gruba ait kurallara uyma davranışı sergiler (Bozkurt, 2004).

Sosyalleşme sürecinde akran gruplarının kişiler üzerindeki etkisi şu şekilde belirtilebilir:

- Bireyler sahip oldukları cinsel rolleri ve ahlaki davranışları bu yaşlarda tanımlamaya başlar. Ailelerden bağımsız bir kişilik oluşturmaya başlarlar.
- Akran gruplarında öğrenilen davranışlar ile çeşitli aktivitelere kabul edilme girişimleri başlar.
- Toplum içinde kabul edilen rolleri öğrenmesi gerçekleşir (liderlik, örgütlenmek, uyum göstermek).
- Bireyler akran gruplarında sahip oldukları konumlarını kendi çabaları ile elde ederler (Tezcan, 1991).

3. MATERYAL VE METOT

Okul sporlarına katılan ve katılmayan ortaokul öğrencilerinde okula bağlılık ve sosyalleşme düzeylerinin incelenmesi amacıyla yapılan bu araştırma genel tarama modeline uygun olarak tasarlanmıştır. Genel tarama modeli kalabalık bir evrende, o evrene ait genel bir yargı veren, evrenin tamamını veya evrene uygun bir örnek veya örneklem üzerinden evren hakkında bilgiye ulaşmak amacıyla yapılan genel bir tarama düzenlemesidir (Karasar, 2012).

3.1. Evren ve Örneklem

Evren: Araştırmaya ait evren, 2022-2023 eğitim ve öğretim yılında Bilecik ilinde 241 okul ve kurumdan toplam 37.057 öğrenci oluşturmaktadır (MEB, 2023).

Örneklem: Örneklem grubu Bilecik ilinde 2022-2023 eğitim ve öğretim yılında, ortaokul (5, 6, 7, 8. Sınıf) kademesinde öğrenim gören 498 Erkek, 442 Kadın toplam 940 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırma 7 ortaokulda uygulanmıştır. Bu okullar; Murat Hüdavendigâr Ortaokulu, Dursun Fakih Ortaokulu, M.Fatih Safitürk Ortaokulu, Toki Ortaokulu, Sınav Ortaokulu, Osmangazi Ortaokulu ve Edebalı Ortaokuludur.

Araştırmada örneklem grubuna ulaşmak için kolayda örnekleme kullanılmıştır. Kolayda örnekleme, araştırmanın ana kütesine hitap eden örnek kesimden seçilerek (tesadüfi olmayan) örnekleme yöntemidir. Kolayda örneklemede yönteminde araştırma için toplanan veriler, evrenden en kolay, ekonomik ve hızlı şekilde toplanır (Malhotra, 2004: 321, Aaker vd., 2007: 394). Örneklem grubu belirlenirken okul sporlarına katılan ve hiç müsabakaya katılmayan öğrenciler olarak iki kriter belirlenmiştir.

3.2. Veri Toplama Araçları

Araştırmada kullanılan veri toplama araçları üç farklı bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde araştırmacı tarafından belirlenen kişisel bilgiler formu (sınıf, cinsiyet, kardeş sayısı, spor branşı, maddi durum, anne baba sağ, anne baba boşanmış), ikinci bölümde okula bağlılık ölçeği, üçüncü bölümde sosyalleşme ölçeği kullanılmıştır.

Okula Bağlılık Ölçeği: Ortaokul öğrencilerinin okula olan bağlılıklarını ölçmek amacıyla Fredricks vd. (2005) tarafından geliştirilen ve Türkiye’de Çengel, Totan ve

Çöğmen (2017) tarafından Türkçeye uyarlama çalışması yapılan Okula Bağlılık Ölçeği kullanılmıştır. Ölçek üç alt boyut (bilişsel, duyuşsal ve davranışsal) olmak üzere 19 maddeden oluşmaktadır. Alt boyutlara ait madde sayıları şu şekildedir: bilişsel alt boyut (8 madde), duyuşsal alt boyut (6 madde) ve davranışsal alt boyut (5 madde).

Okula bağlılık ölçeği beşli likert tipli bir ölçektir (1=Çok doğru; 2=Çoğu zaman doğru; 3=Bazen doğru; 4=Arada sırada doğru; 5=Hiç doğru değil). Ölçeğe ait Birinci Düzey Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) sonuçlarında göre davranışsal boyutla bilişsel boyut .87, duyuşsal boyutla .84 düzeyinde ilişki bulunurken duyuşsal boyut ile bilişsel boyut arasında .76 düzeyinde ilişki bulunmuştur (Çengel, Totan ve Çöğmen, 2017).

OBÖ'nün alt ölçeklerinin Cronbach Alpha katsayıları .68 ile .80 arasındadır. Ölçeğin kararlı bir yapısının olduğu ve ölçek maddelerinin birbirleriyle tutarlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışma kapsamında yapılan Cronbach Alpha güvenilirlik katsayıları; bilişsel alt boyutu için .79 duyuşsal alt boyutu için .94 ve davranışsal alt boyutu için .78 hesaplanmıştır.

Tablo 3.1. Okula Bağlılık Ölçeği Alt Boyut Madde Sayıları

Okula Bağlılık Ölçeği Alt Boyutlar	Madde Sayısı
Davranışsal	Madde 1, Madde 3, Madde 6, Madde 9, Madde 11
Duyuşsal	Madde 4, Madde 7, Madde 12, Madde 14, Madde 16, Madde 18
Bilişsel	Madde 2, Madde 5, Madde 8, Madde 10, Madde 13, Madde 15, Madde 17, Madde 19

Sosyalleşme Ölçeği: Bireylerin sosyalleşme düzeylerini ölçmek amacıyla Şahan (2007) tarafından “Üniversite Öğrencilerinin Sosyalleşme Sürecinde Spor Aktivitelerinin Rolü” adlı doktora tezinde geliştirilen sosyalleşme ölçeği tek boyut ve 34 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin ilk halindeki Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı 0.77 olarak çıkmış olup güvenilir olarak değerlendirilmiştir.

3.3. Verilerin Analizi

Çalışma örneklem grubunu oluşturan ortaokul öğrencilerine ait sosyalleşme düzeylerinin tespit edilmesi amacıyla demografik bilgilere ilişkin veriler, tanımlayıcı istatistikler ile analiz edilmiştir. Verilerin homojenliği tespiti için yapılan Skewness ve Kurtosis

değerleri ölçeğin geneli için $-2 < X < +2$ olduğu, verilerin homojen dağıldığını göstermiş bu nedenle parametrik testlerin yapılmasına karar verilmiştir (Tablo 3.2). Bağımsız iki grubun veya bağımsız ikiden çok grubun karşılaştırıldığı durumlarda parametrik testlerden; İki Ortalama Arasındaki Farkın Önemlilik Testi (Independent Sample t-testi) ve Tek Yönlü Varyans Analizi (One Way Anova) kullanılmıştır. Çalışmada kullanılan istatistiksel analizler %95 güven aralığında 0.05 hata düzeylerinde gerçekleştirilmiştir. Verilerin istatistiksel analizinde SPSS 26.00 paket program kullanılmıştır.

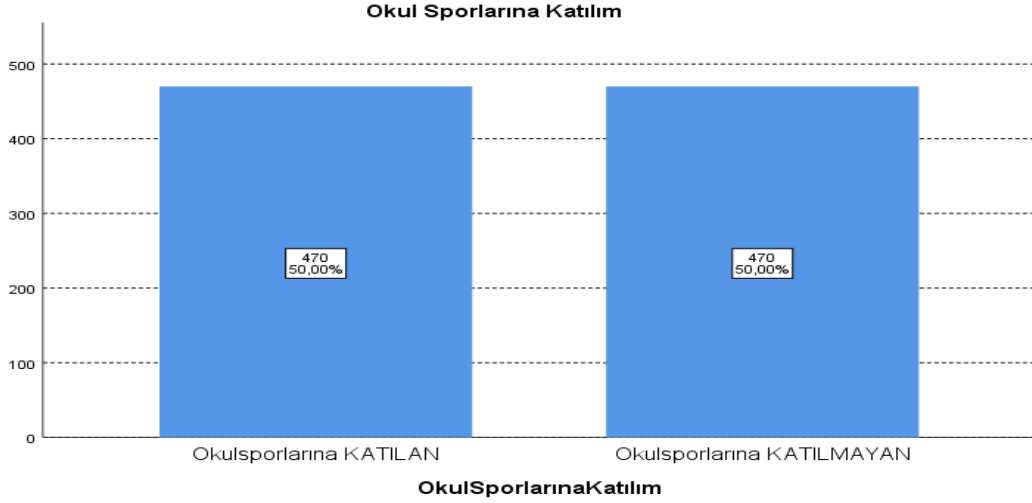
Tablo 3.2. Normallik Varsayımı

		Skewness		Kurtosis	
		İstatistik	Std. Hata	İstatistik	Std. Hata
Okul Sporlarına KATILAN	Davranışsal	-,163	,113	,733	,225
	Duyuşsal	-,527	,113	-,417	,225
	Bilişsel	-,202	,113	-,203	,225
	Sosyalik	-,207	,113	,162	,225
	N				470
Okul Sporlarına KATILMAYAN	Davranışsal	,083	,113	1,307	,225
	Duyuşsal	-,850	,113	,486	,225
	Bilişsel	-,348	,113	-,406	,225
	Sosyalik	-,798	,113	,985	,225
	N				470

Tablo 3.2 incelendiğinde okula bağlılık boyutlarından davranışsal boyut, duyuşsal boyut, bilişsel boyut ile sosyalik ölçeği çarpıklık ve basıklık değerleri ± 2 arasında olduğu görülmektedir. Bu değerler ise normal dağılıma işaret etmektedir (Şencan, 2002).

4. BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde okul sporlarına katılan ve katılmayan bireylerin demografik bilgilerine (okul, sınıf, cinsiyet, kardeş sayısı, spor branşı, maddi durum, anne baba sağ, anne baba ayrı) ve demografik bilgilere göre okula bağlılık ve sosyalleşme durumlarının analiz çıktılarına yer verilmiştir.

Şekil 4.1. Okul Sporlarına Katılım Durumları

Araştırmaya katılan 940 kişiden %50'sinin okul sporlarına katılan, %50'sinin ise katılmayanlardan oluştuğu görülmektedir.

Tablo 4.1. Okul Sporlarına Katılan Bireylerin Demografik Bilgileri

Okul Sporlarına Katılan Bireyler		Frekans	%
Okul	Murat Hüdavendigâr Ortaokulu	74	15,7
	Dursun Fakih Ortaokulu	30	6,4
	M.Fatih Safitürk Ortaokulu	87	18,5
	Toki Ortaokulu	68	14,5
	Sınav Ortaokulu	32	6,8
	Osmangazi Ortaokulu	30	6,4
	Edebali Ortaokulu	149	31,7
	Toplam	470	100,0
Sınıf	5.sınıf	57	12,1
	6.sınıf	122	26,0
	7.sınıf	170	36,2
	8.sınıf	121	25,7
	Toplam	470	100,0
Cinsiyet	Erkek	280	59,6
	Kadın	190	40,4
	Toplam	470	100,0
Kardeş Sayısı	1 kardeş	32	6,8
	2 kardeş	247	52,6
	3 kardeş	145	30,9
	4 kardeş	23	4,9
	5 ve üzeri kardeş	23	4,9
	Toplam	470	100,0
Ailenin Maddi Durumu	Düşük	77	16,4
	Orta	211	44,9
	Yüksek	182	38,7
	Toplam	470	100,0
Anne-Baba Medeni Durum	Boşanmış	41	8,7
	Birlikte	429	91,3
	Toplam	470	100,0
Spor Branşı	Takım Sporları	358	76,2
	Bireysel Sporlar	112	23,8
	Toplam	470	100,0

Tablo 4.1 incelendiğinde okul sporlarına katılan 470 kişiden %15,7'sinin M. Hüdavendigâr Ortaokulundan, %6,4'ünün Dursun Fakih Ortaokulundan, %18,5'inin M. Fatih Safitürk Ortaokulundan, %14,5'inin Toki Ortaokulundan, %6,8'i Sınav

Ortaokulundan, %6,4'ü Osmangazi Ortaokulundan, %31,7'si ise Edebalı Ortaokulundandır. Sınıflarına göre %12,1'i 5.sınıflardan, %26,0'ı 6.sınıflardan, %36,2'si 7.sınıflardan, %25,7'si 8.sınıflardan oluşmaktadır. Cinsiyetlerine göre % 59,6'sı Erkek katılımcılardan, %40,4'ü Kadın katılımcılardan oluşmaktadır. Kardeş sayılarına göre %6,8'i bir kardeş, %52,6'sı iki kardeş, %30,9'u üç kardeş, %4,9'u 4 kardeş, %4,9'u ise beş ve üzeri kardeş sayısına sahiptir. Ailenin maddi durumuna göre %16,4'ü düşük gelir, %44,9'u orta gelir, %38,7'si yüksek gelir düzeyine sahiptir. Anne-baba medeni durumlarına göre %8,7'si boşanmış, %91,3'ü ise birlikte dir. Spor branşlarına göre %76,2'si takım sporları %23,8'i bireysel sporlarda okul takımlarında mücadele etmiştir.

Tablo 4.2. Okul Sporlarına Katılmayan Bireylerin Demografik Bilgileri

Okul Sporlarına Katılmayan Bireyler		Frekans	%
Okul	Murat Hüdavendigâr Ortaokulu	80	17,0
	Dursun Fakih Ortaokulu	27	5,7
	M.Fatih Safitürk Ortaokulu	85	18,1
	Toki Ortaokulu	67	14,3
	Sınav Ortaokulu	30	6,4
	Osmangazi Ortaokulu	30	6,4
	Edebali Ortaokulu	151	32,1
	Toplam	470	100,0
Sınıf	5.sınıf	112	23,8
	6.sınıf	121	25,7
	7.sınıf	122	26,0
	8.sınıf	115	24,5
	Toplam	470	100,0
Cinsiyet	Erkek	218	46,4
	Kadın	252	53,6
	Toplam	470	100,0
Kardeş sayısı	1 kardeş	61	13,0
	2 kardeş	229	48,7
	3 kardeş	124	26,4
	4 kardeş	30	6,4
	5 ve üzeri kardeş	26	5,5
	Toplam	470	100,0
Ailenin Maddi Durumu	Düşük	89	18,9
	Orta	211	44,9
	Yüksek	170	36,2
	Toplam	470	100,0
Anne-Baba Medeni Durum	Boşanmış	35	7,4
	Birlikte	435	92,6
	Toplam	470	100,0

Tablo 4.2 incelendiğinde okul sporlarına katılmayan 470 kişiden %17,0'sinin Murat Hüdavendigâr Ortaokulundan, %5,7'sinin Dursun Fakih Ortaokulundan, %18,1'inin M. Fatih Safitürk Ortaokulundan, %14,3'ünün Toki Ortaokulundan, %6,4'ünün Sınav Ortaokulundan, %6,4'ü Osmangazi Ortaokulundan, %32,1'i ise Edebali Ortaokulundandır. Sınıflarına göre %23,8'i 5.sınıflardan, %25,7'si 6.sınıflardan, %26,0'sı 7.sınıflardan, %24,5'i 8.sınıflardan oluşmaktadır. Cinsiyetlerine göre %46,4'ü

Erkek katılımcılardan, %53,6'sı Kadın katılımcılardan oluşmaktadır. Kardeş sayılarına göre %13,1'i bir kardeş, %48,7'si iki kardeş, %26,4'u üç kardeş, %6,4'ü 4 kardeş, %5,5'i ise beş ve üzeri kardeş sayısına sahiptir. Ailenin maddi durumuna göre %18,9'u düşük gelir, %44,9'u orta gelir, %36,2'si yüksek gelir düzeyine sahiptir. Anne-baba medeni durumlarına göre %7,4'ü boşanmış, %92,2'si ise birlikte dir.

Tablo 4.3. Okul Sporlarına Katılan Bireylerin Okul Değişkenine Göre Okula Bağlılık Ve Sosyalleşme Puanlarının Karşılaştırılması

Ölçekler	Okullar	N	Ort.	SS	F	P	Fark
Davranışsal	Murat Hüdavendigâr O.O	74	3,19	,434	2,116	,050	-
	Dursun Fakih O.O	30	3,22	,376			
	M.Fatih Safitürk O.O	87	3,18	,348			
	Toki O.O	68	3,27	,401			
	Sınav O.O	32	3,13	,362			
	Osmangazi O.O	30	3,35	,287			
	Edebali O.O	149	3,30	,370			
	Toplam	470	3,24	,380			
Duyuşsal	Murat Hüdavendigâr O.O	74	3,58	,524	5,641	,000*	1<4,5,6,7
	Dursun Fakih O.O	30	3,71	,441			
	M.Fatih Safitürk O.O	87	3,71	,475			
	Toki O.O	68	3,89	,413			
	Sınav O.O	32	3,91	,468			
	Osmangazi O.O	30	3,94	,480			
	Edebali O.O	149	3,89	,464			
	Toplam	470	3,80	,483			
Bilişsel	Murat Hüdavendigâr O.O	74	3,34	,699	5,980	,000*	7>1,3,4
	Dursun Fakih O.O	30	3,36	,760			
	M.Fatih Safitürk O.O	87	3,35	,653			
	Toki O.O	68	3,35	,664			
	Sınav O.O	32	3,43	,771			
	Osmangazi O.O	30	3,41	,612			
	Edebali O.O	149	3,76	,644			
	Toplam	470	3,49	,693			
Sosyallik	Murat Hüdavendigâr O.O	74	3,75	,274	3,421	,003*	7>5
	Dursun Fakih O.O	30	3,67	,300			
	M.Fatih Safitürk O.O	87	3,70	,282			
	Toki O.O	68	3,76	,294			
	Sınav O.O	32	3,59	,266			
	Osmangazi O.O	30	3,80	,306			
	Edebali O.O	149	3,81	,304			
	Toplam	470	3,75	,296			

Tablo 4.3 incelendiğinde okul değişkenine göre okula bağlılık boyutlarından davranışsal boyutta anlamlı bir farklılık tespit edilmezken ($p>0.05$), duyuşsal ve bilişsel boyut ile

sosyalleşme puanlarında anlamlı bir farklılık tespit edildi ($p<0.05$). Anlamlı farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek için yapılan alt testler (Tukey HSD) sonucunda okula bağlılık duyuşsal boyutunda Murat Hüdavendigâr Ortaokulunun puanları Toki, Sınav, Osmangazi, Edebalı Ortaokullarından daha düşük tespit edildi. Okula bağlılığın bilişsel boyutunda Edebalı Ortaokulunun puanları Murat Hüdavendigâr, M.Fatih Safitürk, Toki Ortaokullarından daha yüksek tespit edildi. Sosyallik puanlarında Edebalı Ortaokulunun puanları Sınav Ortaokulundan daha yüksek tespit edildi.

Tablo 4.4. Okul Sporlarına Katılmayan Bireylerin Okul Değişkenine Göre Okula Bağlılık ve Sosyalleşme Puanlarının Karşılaştırılması

Ölçekler	Okullar	N	Ort.	SS	F	P	Fark
Davranışsal	Murat Hüdavendigâr O.O	80	3,20	,377	1,201	,305	-
	Dursun Fakih O.O	27	3,07	,464			
	M.Fatih Safitürk O.O	85	3,23	,427			
	Toki O.O	67	3,17	,555			
	Sınav O.O	30	3,37	,484			
	Osmangazi O.O	30	3,21	,630			
	Edebali O.O	151	3,21	,379			
	Toplam	470	3,21	,447			
Duyuşsal	Murat Hüdavendigâr O.O	80	3,50	,613	1,806	,096	-
	Dursun Fakih O.O	27	3,36	,521			
	M.Fatih Safitürk O.O	85	3,60	,790			
	Toki O.O	67	3,62	,759			
	Sınav O.O	30	3,73	,765			
	Osmangazi O.O	30	3,31	,878			
	Edebali O.O	151	3,65	,686			
	Toplam	470	3,58	,719			
Bilişsel	Murat Hüdavendigâr O.O	80	3,36	,812	3,065	,006*	7>2
	Dursun Fakih O.O	27	2,84	,709			
	M.Fatih Safitürk O.O	85	3,24	,953			
	Toki O.O	67	3,28	,908			
	Sınav O.O	30	3,35	,900			
	Osmangazi O.O	30	3,06	,688			
	Edebali O.O	151	3,48	,763			
	Toplam	470	3,31	,843			
Sosyallik	Murat Hüdavendigâr O.O	80	3,46	,513	1,645	,133	-
	Dursun Fakih O.O	27	3,19	,594			
	M.Fatih Safitürk O.O	85	3,46	,558			
	Toki O.O	67	3,52	,504			
	Sınav O.O	30	3,48	,574			
	Osmangazi O.O	30	3,58	,415			
	Edebali O.O	151	3,48	,494			
	Toplam	470	3,47	,520			

Tablo 4.4 incelendiğinde okul değişkenine göre okula bağlılık boyutlarından davranışsal ve duyuşsal boyut ile sosyallik puanlarında anlamlı bir farklılık tespit edilmezken ($p>0.05$), bilişsel boyut puanlarında anlamlı bir farklılık tespit edildi ($p<0.05$). Anlamlı farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek için yapılan alt testler (Tukey HSD) sonucunda okula bağlılık bilişsel boyutunda Edebalı Ortaokulunun puanlarının Dursun Fakih Ortaokulu puanlarından daha yüksek olduğu tespit edildi.

Tablo 4.5. Okul Sporlarına Katılan Bireylerin Sınıf Düzeylerine Göre Okula Bağlılık ve Sosyalleşme Puanlarının Karşılaştırılması

Ölçekler	Sınıf	N	Ort.	SS	F	P	Fark
Davranışsal	5.Sınıf	57	3,27	,276	2,125	,096	-
	6.Sınıf	122	3,30	,402			
	7.Sınıf	170	3,20	,398			
	8.Sınıf	121	3,21	,365			
	Toplam	470	3,24	,379			
Duyuşsal	5.Sınıf	57	4,05	,321	9,460	,000*	5>7,8
	6.Sınıf	122	3,87	,463			
	7.Sınıf	170	3,72	,490			
	8.Sınıf	121	3,71	,504			
	Toplam	470	3,80	,482			
Bilişsel	5.Sınıf	57	3,73	,659	3,455	,016*	5>7,8
	6.Sınıf	122	3,52	,747			
	7.Sınıf	170	3,41	,636			
	8.Sınıf	121	3,43	,707			
	Toplam	470	3,48	,693			
Sosyallik	5.Sınıf	57	3,71	,298	,366	,778	-
	6.Sınıf	122	3,75	,294			
	7.Sınıf	170	3,74	,307			
	8.Sınıf	121	3,76	,282			
	Toplam	470	3,74	,296			

Tablo 4.5 incelendiğinde sınıf değişkenine göre okula bağlılık boyutlarından davranışsal boyut ile sosyalleşme puanlarında anlamlı bir farklılık tespit edilmezken ($p>0.05$), duyuşsal ve bilişsel boyutta anlamlı bir farklılık tespit edildi ($p<0.05$). Anlamlı farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek için yapılan alt testler (Tukey HSD) sonucunda her iki boyutta da 5. Sınıflar ile 7 ve 8. Sınıflar arasında farklılık olduğu, farkın 5.sınıf lehine olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4.6. Okul Sporlarına Katılmayan Bireylerin Sınıf Düzeylerine Göre Okula Bağlılık ve Sosyalleşme Puanlarının Karşılaştırılması

Ölçekler	Sınıf	N	Ort.	SS	F	P	Fark
Davranışsal	5.Sınıf	112	3,26	,394	1,426	,234	-
	6.Sınıf	121	3,17	,396			
	7.Sınıf	122	3,22	,506			
	8.Sınıf	115	3,16	,475			
	Toplam	470	3,20	,447			
Duyuşsal	5.Sınıf	112	3,86	,553	8,642	,000*	5>6,7,8
	6.Sınıf	121	3,52	,725			
	7.Sınıf	122	3,43	,783			
	8.Sınıf	115	3,50	,715			
	Toplam	470	3,57	,719			
Bilişsel	5.Sınıf	112	3,59	,777	5,988	,001*	5>6,7,8
	6.Sınıf	121	3,28	,790			
	7.Sınıf	122	3,19	,829			
	8.Sınıf	115	3,19	,913			
	Toplam	470	3,31	,842			
Sosyallik	5.Sınıf	112	3,54	,584	3,046	,029*	5>6,8 7>6,8
	6.Sınıf	121	3,40	,489			
	7.Sınıf	122	3,53	,486			
	8.Sınıf	115	3,39	,504			
	Toplam	470	3,47	,519			

Tablo 4.6 incelendiğinde sınıf değişkenine göre okula bağlılık boyutlarından davranışsal boyut puanlarında anlamlı bir farklılık tespit edilmezken ($p>0.05$), duyuşsal ve bilişsel boyut ile sosyallik puanlarında anlamlı bir farklılık tespit edildi ($p<0.05$). Anlamlı farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek için yapılan alt testler (Tukey HSD) sonucunda duyuşsal ve bilişsel boyutta 5.sınıfların 6.7.8. Sınıflardan puanlarının daha yüksek olduğu, sosyallik boyutunda 5.ve 7. Sınıfların 6. ve 8. Sınıflardan puanlarının daha yüksek olduğu tespit edildi.

Tablo 4.7. Okul Sporlarına Katılan Bireylerin Cinsiyet Değişkenine Göre Okula Bağlılık ve Sosyalleşme Puanlarının Karşılaştırılması

Ölçekler	Cinsiyet	N	Ort.	SS	T	P
Davranışsal	Erkek	280	3,26	,389	1,298	,195
	Kadın	190	3,21	,364		
Duyuşsal	Erkek	280	3,82	,473	1,118	,264
	Kadın	190	3,77	,495		
Bilişsel	Erkek	280	3,43	,696	-2,126	,034*
	Kadın	190	3,57	,681		
Sosyallik	Erkek	280	3,73	,303	-,793	,428
	Kadın	190	3,76	,285		

Tablo 4.7 incelendiğinde cinsiyet değişkenine göre okula bağlılık boyutlarından davranışsal ve duyuşsal boyutlar ile sosyalleşme puanlarında anlamlı bir farklılık tespit edilmezken ($p>0.05$), bilişsel boyutta anlamlı bir farklılık tespit edildi ($p<0.05$). Ortalama değerler incelendiğinde farklılığın kadınlar lehine olduğu görülmektedir.

Tablo 4.8. Okul Sporlarına Katılmayan Bireylerin Cinsiyet Değişkenine Göre Okula Bağlılık ve Sosyalleşme Puanlarının Karşılaştırılması

Ölçekler	Cinsiyet	N	Ort.	SS	T	P
Davranışsal	Erkek	218	3,19	,478	-,425	,671
	Kadın	252	3,21	,418		
Duyuşsal	Erkek	218	3,55	,732	-,548	,584
	Kadın	252	3,59	,709		
Bilişsel	Erkek	218	3,23	,893	-1,936	,053
	Kadın	252	3,38	,791		
Sosyallik	Erkek	218	3,41	,558	-2,325	,021*
	Kadın	252	3,52	,478		

Tablo 4.8 incelendiğinde cinsiyet değişkenine göre okula bağlılık boyutlarından davranışsal, duyuşsal ve bilişsel boyut puanlarında anlamlı bir farklılık tespit edilmezken ($p>0.05$), sosyalleşme puanlarında anlamlı bir farklılık tespit edildi ($p<0.05$). Ortalama değerler incelendiğinde farklılığın kadınlar lehine olduğu görülmektedir.

Tablo 4.9. Okul Sporlarına Katılan Bireylerin Kardeş Sayısına Göre Okula Bağlılık ve Sosyalleşme Puanlarının Karşılaştırılması

Ölçekler	Kardeş sayısı	N	Ort.	SS	F	p	Fark
Davranışsal	1 kardeş	32	3,18	,353	2,539	,039*	5<4
	2 kardeş	247	3,25	,369			
	3 kardeş	145	3,26	,372			
	4 kardeş	23	3,36	,362			
	5 ve üzeri kardeş	23	3,03	,521			
	Toplam	470	3,24	,380			
Duyuşsal	1 kardeş	32	3,86	,446	,686	,602	-
	2 kardeş	247	3,82	,486			
	3 kardeş	145	3,76	,456			
	4 kardeş	23	3,72	,556			
	5 ve üzeri kardeş	23	3,83	,585			
	Toplam	470	3,80	,483			
Bilişsel	1 kardeş	32	3,45	,657	2,425	,047*	3<2
	2 kardeş	247	3,58	,669			
	3 kardeş	145	3,38	,721			
	4 kardeş	23	3,30	,712			
	5 ve üzeri kardeş	23	3,48	,722			
	Toplam	470	3,49	,693			
Sosyallik	1 kardeş	32	3,75	,234	,335	,854	-
	2 kardeş	247	3,76	,307			
	3 kardeş	145	3,75	,302			
	4 kardeş	23	3,71	,281			
	5 ve üzeri kardeş	23	3,69	,233			
	Toplam	470	3,75	,296			

Tablo 4.9 incelendiğinde kardeş sayısı değişkenine göre okula bağlılık boyutlarından duyuşsal boyut ile sosyalleşme puanlarında anlamlı bir farklılık tespit edilmezken ($p>0.05$), davranışsal boyut ile bilişsel boyutta anlamlı bir farklılık tespit edildi ($p<0.05$). Farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek için yapılan alt testler (Tukey

HSD) sonucunda beş kardeş olanların puanları 4 kardeş olanlardan daha düşük, bilişsel boyutta üç kardeş olanların puanları iki kardeş olanlardan daha düşük olduğu tespit edildi.

Tablo 4.10. Okul Sporlarına Katılmayan Bireylerin Kardeş Sayısına Göre Okula Bağlılık ve Sosyalleşme Puanlarının Karşılaştırılması

Ölçekler	Kardeş sayısı	N	Ort.	SS	F	p	Fark
Davranışsal	1 kardeş	61	3,23	,424	,606	,652	-
	2 kardeş	229	3,20	,432			
	3 kardeş	124	3,24	,456			
	4 kardeş	30	3,15	,641			
	5 ve üzeri kardeş	26	3,12	,315			
	Toplam	470	3,21	,447			
Duyuşsal	1 kardeş	61	3,57	,755	1,005	,405	-
	2 kardeş	229	3,55	,744			
	3 kardeş	124	3,57	,668			
	4 kardeş	30	3,61	,771			
	5 ve üzeri kardeş	26	3,85	,566			
	Toplam	470	3,58	,719			
Bilişsel	1 kardeş	61	3,23	,942	,608	,657	-
	2 kardeş	229	3,31	,853			
	3 kardeş	124	3,40	,817			
	4 kardeş	30	3,20	,777			
	5 ve üzeri kardeş	26	3,31	,706			
	Toplam	470	3,31	,843			
Sosyallik	1 kardeş	61	3,50	,485	,850	,494	-
	2 kardeş	229	3,46	,535			
	3 kardeş	124	3,51	,509			
	4 kardeş	30	3,46	,474			
	5 ve üzeri kardeş	26	3,32	,562			
	Toplam	470	3,47	,520			

Tablo 4.10 incelendiğinde kardeş sayısına göre okula bağlılık boyutlarından davranışsal, duyuşsal ve bilişsel boyutlar ile sosyalleşme puanlarında anlamlı bir farklılık tespit edilmedi ($p>0.05$).

Tablo 4.11. Okul Sporlarına Katılan Bireylerin Ailenin Maddi Durumuna Göre Okula Bağlılık ve Sosyalleşme Puanlarının Karşılaştırılması

Ölçekler	Ailenin Maddi Geliri	N	Ort.	SS	F	P	Fark
Davranışsal	Düşük	77	3,19	,367	1,569	,209	-
	Orta	211	3,27	,384			
	Yüksek	182	3,22	,379			
	Toplam	470	3,24	,380			
Duyuşsal	Düşük	77	3,85	,502	2,948	,053	-
	Orta	211	3,74	,512			
	Yüksek	182	3,85	,432			
	Toplam	470	3,80	,483			
Bilişsel	Düşük	77	3,46	,698	3,218	,041*	3>2
	Orta	211	3,41	,680			
	Yüksek	182	3,59	,698			
	Toplam	470	3,49	,693			
Sosyallik	Düşük	77	3,73	,288	,147	,147	-
	Orta	211	3,75	,298			
	Yüksek	182	3,76	,298			
	Toplam	470	3,75	,296			

Tablo 4.11 incelendiğinde ailenin maddi durumu değişkenine göre okula bağlılık boyutlarından davranışsal, duyuşsal boyut ile sosyalleşme puanlarında anlamlı bir farklılık tespit edilmezken ($p>0.05$), bilişsel boyutta anlamlı bir farklılık tespit edildi ($p<0.05$). Farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek için yapılan alt testler (Tukey HSD) sonucunda bilişsel boyutta maddi durumu yüksek olanların puanlarının maddi durumu orta olanların puanlarından daha büyük olduğu tespit edildi.

Tablo 4.12. Okul Sporlarına Katılmayan Bireylerin Ailenin Maddi Durumuna Göre Okula Bağlılık ve Sosyalleşme Puanlarının Karşılaştırılması

Ölçekler	Ailenin Maddi Geliri	N	Ort.	SS	F	p	Fark
Davranışsal	Düşük	89	3,15	,548	2,651	,072	-
	Orta	211	3,19	,412			
	Yüksek	170	3,27	,426			
	Toplam	470	3,21	,447			
Duyuşsal	Düşük	89	3,59	,756	,182	,833	-
	Orta	211	3,56	,671			
	Yüksek	170	3,60	,760			
	Toplam	470	3,58	,719			
Bilişsel	Düşük	89	3,20	,837	1,037	,355	-
	Orta	211	3,32	,835			
	Yüksek	170	3,36	,854			
	Toplam	470	3,31	,843			
Sosyallik	Düşük	89	3,35	,523	3,337	,036*	3>1
	Orta	211	3,49	,505			
	Yüksek	170	3,51	,529			
	Toplam	470	3,47	,520			

Tablo 4.12 incelendiğinde ailenin maddi durumuna göre okula bağlılık boyutlarından davranışsal, duyuşsal ve bilişsel boyut puanlarında anlamlı bir farklılık tespit edilmezken ($p>0.05$), sosyallik puanlarında anlamlı bir farklılık tespit edildi ($p<0.05$). Anlamlı farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek için yapılan alt testler (Tukey HSD) sonucunda maddi durumu yüksek olanların puanlarının maddi durumu düşük olanların puanından daha yüksek olduğu tespit edildi.

Tablo 4.13. Okul Sporlarına Katılan Bireylerin Anne-Babasının Medeni Durumuna Göre Okula Bağlılık ve Sosyalleşme Puanlarının Karşılaştırılması

Ölçekler	Anne-baba medeni durum	N	Ort.	SS	T	P
Davranışsal	Boşanmış	41	3,19	,314	-,814	,416
	Birlikte	429	3,24	,385		
Duyuşsal	Boşanmış	41	3,79	,469	-,075	,941
	Birlikte	429	3,80	,484		
Bilişsel	Boşanmış	41	3,58	,669	,963	,336
	Birlikte	429	3,47	,695		
Sosyallik	Boşanmış	41	3,68	,278	-1,344	,180
	Birlikte	429	3,75	,297		

Tablo 4.13 incelendiğinde anne-babanın medeni durumlarına göre okula bağlılık boyutlarından davranışsal, duyuşsal ve bilişsel boyutlar ile sosyalleşme puanlarında anlamlı bir farklılık tespit edilmedi ($p>0.05$).

Tablo 4.14. Okul Sporlarına Katılmayan Bireylerin Anne-Baba Medeni Durumlarına Göre Okula Bağlılık ve Sosyalleşme Puanlarının Karşılaştırılması

Ölçekler	Anne-baba medeni durum	N	Ort.	SS	T	P
Davranışsal	Boşanmış	35	3,18	,531	-,274	,784
	Birlikte	435	3,21	,440		
Duyuşsal	Boşanmış	35	3,70	,757	1,087	,278
	Birlikte	435	3,56	,716		
Bilişsel	Boşanmış	35	3,02	1,03	-2,122	,034*
	Birlikte	435	3,33	,822		
Sosyallik	Boşanmış	35	3,45	,457	-,172	,864
	Birlikte	435	3,47	,524		

Tablo 4.14 incelendiğinde anne-baba medeni durumlarına göre okula bağlılık boyutlarından davranışsal, duyuşsal boyutlar ile sosyalleşme puanlarında anlamlı bir farklılık tespit edilmedi ($p>0.05$). Bilişsel alt boyutta anlamlı bir fark olduğu bu farkın ise ebeveynleri birlikte olan öğrencilerinden kaynaklandığı tespit edilmiştir.

Tablo 4.15. Okul Sporlarına Katılan Bireylerin Spor Branşına Göre Okula Bağlılık ve Sosyalleşme Puanlarının Karşılaştırılması

Ölçekler	Spor Branşı	N	Ort.	SS	T	P
Davranışsal	Takım Sporları	358	3,23	,381	-,221	,825
	Bireysel Sporlar	112	3,24	,375		
Duyuşsal	Takım Sporları	358	3,81	,482	1,273	,204
	Bireysel Sporlar	112	3,75	,482		
Bilişsel	Takım Sporları	358	3,48	,689	-,195	,845
	Bireysel Sporlar	112	3,50	,709		
Sosyalik	Takım Sporları	358	3,74	,278	-,684	,494
	Bireysel Sporlar	112	3,76	,346		

Tablo 4.15 incelendiğinde spor branşına göre okula bağlılık boyutlarından davranışsal, duyuşsal ve bilişsel boyutlar ile sosyalleşme puanlarında anlamlı bir farklılık tespit edilmedi ($p>0.05$).

Tablo 4.16. Okul Sporlarına Katılım Durumlarına Göre Okula Bağlılık ve Sosyalleşme Puanlarını Gösteren Analiz Sonuçları

Ölçekler	Okul Sporlarına Katılım	N	Ort.	SS	T	P
Davranışsal	Okul sporlarına katılan	470	3,24	,379	1,221	,226
	Okul sporlarına katılmayan	470	3,20	,447		
Duyuşsal	Okul sporlarına katılan	470	3,80	,482	5,617	,000*
	Okul sporlarına katılmayan	470	3,57	,719		
Bilişsel	Okul sporlarına katılan	470	3,48	,693	3,461	,001*
	Okul sporlarına katılmayan	470	3,31	,842		
Sosyalik	Okul sporlarına katılan	470	3,74	,296	10,047	,000*
	Okul sporlarına katılmayan	470	3,47	,519		

Tablo 4.16 incelendiğinde okul sporlarına katılım durumlarına göre okula bağlılık boyutlarından davranışsal boyutta anlamlı bir farklılık tespit edilmezken ($p>0.05$), duyuşsal ve bilişsel boyutlar ile sosyalleşme ölçeğinde anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p<0.05$). Ortalama değerler incelendiğinde farklılığın tüm gruplarda okul sporlarına katılanlar lehine anlamlı olduğu görülmektedir.

5. TARTIŞMA

Okul sporlarına katılan ve katılmayan ortaokul öğrencilerinde okula bağlılık ve sosyalleşme düzeylerinin incelenmesi amacıyla yapılan çalışmada aşağıda yer alan bulgular literatürden elde edilen alan yazın ile değerlendirilerek betimlenmeye çalışılmıştır.

Çalışmada okul sporlarına katılan 470 kişiden %15,7'sinin M. Hüdavendigâr Ortaokulundan, %6,4'ünün Dursun Fakih Ortaokulundan, %18,5'inin M. Fatih Safitürk Ortaokulundan, %14,5'inin Toki Ortaokulundan, %6,8'i Sınav Ortaokulundan, %6,4'ü Osmangazi Ortaokulundan, %31,7'si ise Edebalı Ortaokulundandır. Sınıflarına göre %12,1'i 5.sınıflardan, %26,0'ı 6.sınıflardan, %36,2'si 7.sınıflardan, %25,7'si 8.sınıflardan oluşmaktadır. Cinsiyetlerine göre % 59,6'sı Erkek katılımcılardan, %40,4'ü Kadın katılımcılardan oluşmaktadır. Kardeş sayılarına göre %6,8'i bir kardeş, %52,6'sı iki kardeş, %30,9'u üç kardeş, %4,9'u 4 kardeş, %4,9'u ise beş ve üzeri kardeş sayısına sahiptir. Ailenin maddi durumuna göre %16,4'ü düşük gelir, %44,9'u orta gelir, %38,7'si yüksek gelir düzeyine sahiptir. Anne-baba medeni durumlarına göre %8,7'si boşanmış, %91,3'ü ise birlikte dir. Spor branşlarına göre %76,2'si takım sporları %23,8'i bireysel sporlarda okul takımlarında mücadele etmiştir.

Hipotez 1. Okul sporlarına katılan bireylerin okul değişkenine göre okula bağlılık ve sosyalleşme düzeylerinde anlamlı fark vardır.

Katılımcıların okul değişkenine bakıldığında okul sporlarına katılan bireylerde duyuşsal ve bilişsel alt boyut ile sosyalleşme puanlarında anlamlı bir fark tespit edilmiştir. Duyuşsal alt boyutta Murat Hüdavendigâr Ortaokulunda okul sporlarına katılan katılımcıların puanlarının diğer okullara bakıldığında daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Bilişsel alt boyutta Edebalı Ortaokulunda okul sporlarına katılan öğrencilerin puanlarının daha yüksek olduğu; sosyalleşme puanlarında ise Edebalı Ortaokulunda okul sporlarına katılan öğrencilerin puanlarının Sınav Ortaokulunda okul sporlarına katılan öğrencilerin puanlarından yüksek olduğu tespit edilmiştir. Örgün bir eğitim içinde yer alan ortaokullarda, verilen eğitimler benzerlik gösterirken okul dışı spor faaliyetleri ise beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin veya antrenörlerin ilgi ve tecrübelerine göre değişkenlik gösterebilmektedir. Elde edilen bulgular doğrultusunda Edebalı Ortaokulunda

gerçekleştirilen spor faaliyetlerinin öğrencilerin sosyalleşmesine katkı sağladığını belirtebiliriz. Öğrencilerin ilgisini çeken okul dışı etkinlikler aynı zamanda bir sosyalleşme ortamı oluşturmaktadır. Tuğrul (2021) yapmış olduğu çalışmada öğrencilerin okullarında almış oldukları sosyal desteklerin okula olan bağlılığını artırdığını ifade etmektedir. Hawkins vd. (2001) yapmış oldukları çalışmada öğrencilerin ilgileri doğrultusunda yapılan aktivitelerin okula olan bağlılıklarını artırdığını ifade etmektedirler. Okula adanmışlık hissi yaşayan öğrencilerin okulun sahip olduğu davranış ve kurallara uyma davranışı sergiledikleri ifade edilir (Maddox ve Prinz, 2003: 32). Okul içi ve dışı sosyokültürel etkinlikle katılımın okula bağlılık düzeyin artırdığı ve akademik faaliyetlere de katılımın arttığı ifade edilmektedir (Cemalcılar, 2010: 247). Yapılan ders dışı eğitim faaliyetlerinin kapsamı, niteliği, uygulandığı yer, uygulayan eğitimci ve katılımcı sayıları ile öğrencilerin spor geçmişi ve hazırbulunuşluk düzeylerinin öğrencilerin öğrenme düzeylerini ve bu etkinliğe bakış açılarını doğrudan etkilemektedir. Bu faktörlere baktığımızda da Edebalı Ortaokulunun diğer okullara göre daha avantajlı olduğunu söyleyebiliriz.

Hipotez 2. Okul sporlarına katılmayan bireylerin okul değişkenine göre okula bağlılık ve sosyalleşme düzeylerinde anlamlı fark vardır.

Okul sporlarına katılmayan öğrencilerin okul değişkenine göre sadece bilişsel alt boyutta anlamlı fark olduğu ve Edebalı Ortaokulunda okul sporlarına katılmayan öğrencilerin puanlarının Dursun Fakih Ortaokulunda okul sporlarına katılmayan öğrencilerin puanlarından yüksek olduğu tespit edilmiştir. Akın (2015;54) çalışmasında okula bağlılığın öğrencilerde okul terkini azalttığını, akademik performansı artırdığını ifade etmektedir. Okulun fiziki yapısı, niteliği, okuldaki öğrenci sayıları, öğretmen ve idareciler ile o okullara kaydolun öğrenci profilleri gibi etkenler okullardaki bu farklılıkların oluşmasında etken olmaktadır.

Hipotez 3. Okul sporlarına katılan bireylerin sınıf değişkenine göre okula bağlılık ve sosyalleşme düzeylerinde anlamlı fark vardır.

Sınıf değişkenine bakıldığında duyuşsal ve bilişsel alt boyutlarda anlamlı fark olduğu ve bu farkın 5. Sınıf öğrencilerinden kaynaklandığı görülmektedir. Diğer alt boyutlarda ise anlamlı bir fark tespit edilmemiştir. Beşinci sınıf öğrencilerinin diğer sınıf seviyesinde

bulunan spor yapan katılımcılara oranla duyuşsal ve bilişsel alt boyutlar göz önüne alındığında okula bağılıklarını ifade edebiliriz. Literatür incelendiğinde bu sonuca paralellik gösteren çalışmaların olduğu görülmektedir. Bazı çalışmalarda öğrencilerin sınıf seviyesi ve yaşlarının artmasının okula olan bağılılık düzeyini olumsuz etkilediği ifade edilmektedir (McNeely ve ark., 2002; Mengi, 2011). 5. Sınıf öğrencilerinin diğer sınıf öğrencilerine göre bilişsel ve duyuşsal olarak değerlerinin fazla olmasının sebebinin öğrencilerin yeni bir okula başlaması sonucunda daha önce karşılaşmadığı ders dışı etkinliklere diğer öğrencilere göre daha istekli ve motive katılabileceği düşünülebilir.

Hipotez 4. Okul sporlarına katılmayan bireylerin sınıf değişkenine göre okula bağılılık ve sosyalleşme düzeylerinde anlamlı fark vardır.

Okul sporlarına katılmayan bireylerin verilerine de bakıldığında duyuşsal ve bilişsel alt boyutu ile sosyalleşme puanlarında anlamlı fark olduğu ve bu farkın beşinci sınıf öğrencileri lehine olduğu görülmektedir. Bu bulgular doğrultusunda okul sporlarına katılan ve katılmayan öğrencilerde beşinci sınıf öğrencilerinin okula bağılılık puanlarının duyuşsal ve bilişsel alt boyutlarında diğer sınıf seviyelerinden yüksek olduğunu belirtebiliriz. Alan yazın incelendiğinde çalışmamızın bulgularında olduğu gibi küçük sınıf seviyesinde olan öğrenci gruplarının okula bağılılık puanlarının diğer sınıf seviyelerinden yüksek olduğu çalışmalara ulaşılırken (Turgut ve Çapan, 2017; Sağlam ve İkiz, 2017; Tuğrul, 2021), sınıf seviyesinin öğrencilerin okula bağılılığında herhangi bir ilişki olmadığını belirten çalışmalara da ulaşılmıştır (Can ve Soyer, 2008; Hwang vd, 2015; Dönmez, 2016; Karaoğlu, 2022). Öğrencilerin sınıf seviyeleri ve yaşları arttıkça okula olan bağılıklarının azaldığını ifade eden çalışmalar ile karşılaşmıştır (Wang ve Holcombe, 2010). Öğrencilerin yaş ve sınıf seviyesi arttıkça ergenlik dönemine girdikleri ve bu dönemde hızlı değişimlerin yaşanması sebebiyle fiziksel, psikolojik, zihinsel ve sosyal anlamda zorlandıklarını söyleyebiliriz. Bu sebeple bizim de bulgularımıza bakarak sınıf seviyesi arttıkça öğrencilerin okullarda davranışsal, duyuşsal, bilişsel ve sosyal açıdan zorlandıklarını söyleyebiliriz.

Hipotez 5. Okul sporlarına katılan bireylerin cinsiyet değişkenine göre okula bağılılık ve sosyalleşme düzeylerinde anlamlı fark vardır.

Cinsiyet değişkenine bakıldığında okul sporlarına katılan bireylerin bilişsel alt boyutunda

anlamalı bir fark olduğu ve bu farkın kadın katılımcılardan kaynaklandığı tespit edilmiştir. Konu ile ilgili yapılan bazı çalışmalarda ise cinsiyet değişkeninin okula bağlılık puanlarında anlamalı bir farklılığa ulaşılmamıştır (Duraklı, 2019). Cinsiyet değişkeninde erkeklerin okula bağlılık düzeylerinin kız öğrencilere oranla daha düşük olduğu görülmektedir (McNeely, Nonnemaker ve Blum, 2002; Mengi, 2011). Bulgulara bakarak Bilecik ilinde sportif etkinliklere katılan kız öğrencilerin erkeklere oranla derslerine daha motive olduklarını ifade edebiliriz.

Hipotez 6. Okul sporlarına katılmayan bireylerin cinsiyet değişkenine göre okula bağlılık ve sosyalleşme düzeylerinde anlamalı fark vardır.

Okul sporlarına katılmayan bireylerin cinsiyet değişkenine bakıldığında okula bağlılıklarında anlamalı bir fark görülmemektedir. Okul sporlarına katılmayan kadın katılımcıların erkeklere oranla sosyalleşme puanlarının yüksek olduğu görülmektedir. Çalışmada kadın katılımcıların erkek katılımcılara oranla daha sosyal olduklarını ifade edebiliriz. İlgili alan yazınına bakıldığında çalışmamız ile örtüşen çalışmalara ulaşılmıştır. Alan yazında okula bağlılık konusu ile ilgili yapılmış çalışmalara bakıldığında erkek katılımcıların okula bağlılık puanlarının kadın katılımcılardan düşük olduğu ifade edilmektedir (Karaoğlu, 2022; Tuğrul, 2021; Aksu, 2019; Sağlam, 2016; Bellici, 2015). Uslu (2012) cinsiyete göre, ğretmen-ğrenci ilişkisi, akran ilişkisi ve aile katılımının, 7. ve 8. sınıf ğrencilerinde okula karşı aidiyet duygularını ne derecede etkilediği konusunda yapmış olduğu araştırmada kızların okula bağlılıklarının oluşabilmesi için evde akademik yardıma ihtiyaç duydukları; erkeklerde ise, ailenin okula katılımının bağlılıklarında etken rolünün olduğu görülmüştür. Ergenlik döneminde diğer gelişimlerin yanında sosyal gelişim de yaşanır. Bu gelişim kızlarda ve erkeklerde farklılıklar gösterir. Kızların sosyal gelişimlerinin bu dönemde daha yüksek olduğunu literatüre ve bulgularımıza bakarak ifade edebiliriz.

Hipotez 7. Okul sporlarına katılan bireylerin kardeş sayısı değişkenine göre okula bağlılık ve sosyalleşme düzeylerinde anlamalı fark vardır.

Kardeş sayısı değişkenine bakıldığında okul sporlarına katılan bireylerin bilişsel alt boyut puanlarında anlamalı fark olduğu ve bu farkın iki kardeş olan katılımcılardan kaynaklandığı görülmektedir. Spora katılım ile kardeş sayısı arasındaki okula bağlılık ve

sosyalleşme etkisini inceleyen çalışma bulunamamıştır.

Hipotez 8. Okul sporlarına katılmayan bireylerin kardeş sayısı değişkenine göre okula bağlılık ve sosyalleşme düzeylerinde anlamlı fark yoktur.

Okul sporlarına katılmayan bireylerde ise anlamlı bir fark tespit edilmemiştir. Mengi (2011), Sağlam ve İkiz (2017) yapmış olduğu çalışmalarında araştırmamızı destekler sonuca ulaşarak, okula bağlılık düzeyinin kardeş sayısı üzerine etkisinin olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Kardeş sayısının farklılığı, okula katılım veya sosyalleşme üzerine etkileri çocuğun anne babasının eğitim düzeyi, ekonomik durumları, kişilik farklılıkları aile içi bireylerin birbirlerine karşı tutumları, çocuğun ailesinden beklenti düzeyi gibi birçok farklı etkenin bulunmasından dolayı aileden aileye farklılık gösterebilmektedir. Bu konuyla ilgili daha açıklayıcı sonuçlara ulaşabilmek için alt başlıklarının ayrıntılı olarak değerlendirilip ele alınması gerekmektedir.

Hipotez 9. Okul sporlarına katılan bireylerin aile maddi durum değişkenine göre okula bağlılık ve sosyalleşme düzeylerinde anlamlı fark vardır.

Bireylerin aile maddi durum değişkenine bakıldığında okul sporlarına katılan bireylerde bilişsel alt boyutta maddi durumu yüksek olan katılımcıların orta seviyede maddi durumu olan katılımcılara oranla aritmetik ortalamalarının yüksek olduğu görülmektedir. İlgili alanda yapılmış çalışmalara bakıldığında çalışma verilerimiz ile örtüşen sonuçlar ile karşılaşılmaktadır. Gelir durumu yüksek olan ebeveynlere sahip bireylerin okula bağlılık durumlarının daha yüksek olduğu görülmektedir (Bellici, 2015). Finn ve Voelkl (1993) yapmış olduğu çalışmada aileye ait sosyoekonomik durumun öğrencinin okula olan bağlılık seviyesi üzerinde önemli etkilerinin olduğunu belirtmiştir. Maddi durumu yüksek olan öğrencilerin okul başarısını arttırmak için okul eğitimine ek olarak özel ders veya kurs merkezlerinden destek aldığını sonuçlarımıza bakarak belirtebiliriz.

Hipotez 10. Okul sporlarına katılmayan bireylerin ailenin maddi durum değişkenine göre okula bağlılık ve sosyalleşme düzeylerinde anlamlı fark vardır.

Okul sporlarına katılmayan bireylerin okula bağlılık puanlarından anlamlı fark tespit edilmezken sosyalleşme puanlarında maddi durumu yüksek olanların puanlarının okul sporlarına katılmayan maddi durumu orta ve düşük olan katılımcılara oranla daha yüksek

olduğu tespit edilmiştir. Tuğrul (2021) yapmış olduğu araştırmada ailenin ekonomik durumunun çocukların okula olan bağlılıklarını etkilediğini ifade etmiş ve bu da çalışmamızın bulguları ile örtüşmektedir. Aynı şekilde alan yazınına bakıldığında da ailenin ekonomik durumunun çocukların okula bağlılığını pozitif yönde etkilediğini ifade eden çalışmalar yer almaktadır (Bellici, 2015; Uslu, 2012; Fullarton, 2002).

Araştırmamızdan elde edilen bulguların aksine ebeveynlerin ekonomik durumunun düşük olmasının çocukların okula olan bağlılıklarını artırdığını ifade eden çalışmalara da ulaşılmıştır (Arastaman, 2009). Karaoğlu (2022) ise çalışmasında aile maddi durumunun çocukların okula bağlılığında anlamlı bir değişken olmadığını belirtmiştir. Bizim araştırmamız sonucunda öğrencilerin öncelikli olan beslenme, barınma, kırtasiye ihtiyacı ve kılık kıyafet gibi sorunları aşmada orta ve düşük maddi durumdaki öğrencilere göre daha avantajlı olmasından dolayı bu öğrencilerin özgüvenlerinin yüksek ve daha sosyal oldukları sonucuna ulaşabiliriz.

Hipotez 11. Okul sporlarına katılan bireylerin anne-baba medeni durum değişkenine göre okula bağlılık ve sosyalleşme düzeylerinde anlamlı fark vardır.

Çalışmaya katılan bireylerin ebeveynlerine ait medeni durum değişkenine bakıldığında okul sporlarına katılan ve katılmayan bireylerin okula bağlılık ve sosyalleşme puanlarında anlamlı bir fark tespit edilmemiştir. Araştırmadan elde edilen veriler doğrultusunda anne ve babanın boşanmış veya birlikte olmasının çocukların okula bağlılık puanlarına ve sosyalleşme puanlarında anlamlı bir fark oluşturmadığı görülmektedir. Elde edilen bulguların aksine alan yazın incelendiğinde Can (2008), çalışmasında aile bütünlüğü olmayan çocukların okula ve öğretmene olan bağlılıklarının düşük olduğunu ifade etmektedir.

Hipotez 12. Okul sporlarına katılmayan bireylerin anne-baba medeni durum değişkenine göre okula bağlılık ve sosyalleşme düzeylerinde anlamlı fark vardır.

Okul sporlarına katılmayan öğrencilerin anne-baba medeni durumlarına bakıldığında okula bağlılık boyutlarından davranışsal, duyuşsal boyutlar ile sosyalleşme puanlarında anlamlı bir farklılık tespit edilmedi. Bilişsel alt boyutta anlamlı bir fark olduğu bu farkın ise ebeveynleri birlikte olan öğrencilerinden kaynaklandığı tespit edilmiştir. İlgili alanda

yapılmış çalışmalarda anne-baba medeni durumu boşanmış olan öğrencilerin okula olan bağlılıklarının düşük olduğu ifade edilmiş olsa da yaptığımız çalışmada bilişsel alt boyut harici bu bulguyu doğrulayan bir sonuca ulaşılmamıştır. Öğrencilerin aile bütünlüklerinin olması veya olmaması okula olan bağlılıklarında bilişsel alt boyut hariç diğer alt boyutlarda ve sosyalleşme düzeyinde anlamlı bir derecede değiştirmedeği sonucuna ulaşılmıştır. Bunun sebebinin araştırma kapsamımız olan Bilecik il merkezinde bulunan ailelerin sosyokültürel ve sosyoekonomik seviyelerinin yüksek olması, boşanmış ailelerin çocuk yetiştirmede daha bilinçli olmaları, çocuklarına bu dezavantajı en az etkiyle yaşatmaya gayret göstermelerinden kaynaklandığını belirtebiliriz.

Hipotez 13. Okul sporlarına katılan bireylerin spor branşlarına göre okula bağlılık ve sosyalleşme düzeylerinde anlamlı fark vardır.

Okul sporlarına katılan bireylerin takım sporu veya ferdi spor yapma durumlarına göre okula bağlılık ve sosyalleşme puanlarında anlamlı bir fark tespit edilmemiştir.

Araştırmada beklenen sonucun takım sporları yapan öğrencilerin okula bağlılık ve sosyalleşme düzeylerinin daha yüksek olmasıdır. Araştırma alanımızda bireysel spora giden öğrencilerin birçoğu atletizm ve yüzme branşıyla ilgilenmektedir. Atletizme giden öğrenciler puanlı atletizmde yarıştıkları için bu branşta da takım ruhu ve birlikteliği bulunmaktadır. Yüzme sporuyla ilgilenen öğrencilerin birçoğu ekonomik düzeyleri yüksek olan öğrencilerden oluşmaktadır. Yüzme antrenmanlarında grup çalışmalarına ve dinamiğine önem verilmektedir. Grup içi etkileşime yüzme antrenmanlarında önem verilmektedir. Ayrıca atletizm ve yüzmeye giden öğrencilerin içerisinde ikinci bir takım sporu yapan öğrenciler bulunmaktadır. Bu sebeplerden dolayı Bilecik il merkezinde takım sporu ve bireysel spor yapanlar arasında anlamlı bir fark olmaması beklenen bir sonuç olduğu söylenebilir.

Hipotez 14. Okul sporlarına katılım durumlarına göre okula bağlılık ve sosyalleşme düzeylerinde anlamlı fark vardır.

Katılımcıların okul sporlarına katılım değişkenine bakıldığında ise duyuşsal ve bilişsel alt boyut ile sosyalleşme puanlarında anlamlı farklar olduğu ve bu farkın okul sporlarına katılan bireylerden kaynaklandığı görülmektedir. Okula bağlılık ölçeği davranış alt

boyutunda ise iki grup arasında anlamlı bir fark tespit edilmemiştir. Literatür incelendiğinde Yanık (2018) öğrencilerin okullarda yapılan ders dışı spor etkinliklerine katılım durumuna göre okula bağlılık durumlarını incelediği araştırmasında okulda yapılan ders dışı spor etkinliklerine hiç katılmayan grubun okula bağlılık düzeylerinin okulda yapılan spor etkinliklerine katılan gruplara göre daha düşük olduğunu tespit etmiştir. Okullarda yapılan ders dışı etkinliklerin öğrencilerin okula bağlılığını artıran okul içi etmenler olarak düşünüldüğünde ve bununda okul yaşamını doğrudan etkileyen bir faktör olarak eğitim alanında öneminin giderek arttığı görülmektedir (Bökeoğlu ve Yılmaz, 2008; Özdemir, 2015). Ladd ve Dinella (2009), yapmış oldukları çalışmada duyuşsal ve davranışsal bağlılıkları yüksek olan öğrencilerin akademik başarılarının yüksek olduğunu ifade etmiştir. Keleş ve Alpkaya (2016) yapmış oldukları çalışmada spor yapan öğrencilerin yapmayan öğrencilere göre Türkçe, sosyal bilgiler, matematik, beden eğitimi ve spor, görsel sanatlar gibi derslerde daha başarılı olduklarını ifade etmektedir. White ve McTeer (1990) ise çalışmasında spor yapan bireylerin sözel derslerdeki performanslarının daha yüksek olduğunu ama matematik gibi sayısal derslerde ise performanslarının daha düşük olduğunu ifade etmektedir. Dexter (1999) çalışmasında spor bilgisi yüksek olan öğrencilerin matematik ve İngilizce bilgilerinin yüksek olduğunu ifade etmektedir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Sosyal etkinlikler ve bu etkinliklerden araştırma konumuzu da oluşturan sportif etkinlikler bireyin ruhsal gelişimini destekleyen ve sosyal ilişkilerini güçlendiren bir etkiye sahiptir. Sportif ve sosyal etkinlikler kişilerin, bir grubun üyesi olmayı pekiştirmesi, yardımlaşmayı öğretmesi, aynı amaç etrafında hareket etme becerisi kazandırması yönüyle önemli bir sosyalleşme aracıdır. Bireysel becerilerini ve toplumsal etkileşimin arttığı sportif etkinlikler aynı zamanda bir etkileşim aracıdır. Kişilerin kendi becerileri hakkında bilgi sahibi olması özgüvenin artmasına ve bu durumda toplum içinde kendine güvenen bireylerin oluşmasına katkı sağlamaktadır.

Sportif etkinlikler, bireylerin toplum içindeki rollerinin pekişmesini sağlayarak bir rol almalarına katkı sunmaktadır aynı zamanda bireyin sosyal ortamlara katılımını yani sosyalleşmesinde önemli bir rol oynamaktadır.

Okula bağlılık ve sosyalleşme günümüzün çocukları ve gençleri olan yarınlarımızın bireylerinde akademik ve sosyal yaşamlarını doğrudan etkileyen önemli birer değişkendir. Bir yere ve bir kişiye bağlanma sağlıklı bir sosyal yaşam alanı oluşturmak için oldukça önemlidir.

Yapılan çalışmada elde edilen bulgular ve alan yazımı incelendiğinde duyuşsal, bilişsel ve davranışsal bağlılıkları yüksek olan öğrencilerin akademik başarılarının da yüksek olduğunu ve sosyalleşme durumlarının da yüksek olduğu ifade edilmektedir.

Okullarda oluşturulan, çocukların ilgisini çeken ders dışı faaliyetler ve okul spor müsabakalarına katılım gösteren öğrencilerde duyuşsal ve davranışsal puanların yüksek görülmesi akademik başarılarının da yüksek olabileceğine bir delil teşkil etmektedir. Aynı şekilde spor müsabaka ve yarışmalarına katılan öğrencilerin sosyalleşme puanlarının yarışmalara katılmayanlara oranla yüksek olması sporun bir sosyalleşme aracı olarak kullanılması gerektiği gerçeğini yansıtmaktadır.

Küçük yaş gruplarında okula bağlılıkların daha yüksek olduğu ve yaşın büyümesi ile birlikte bu bağlılığın azaldığı görülmektedir. Yaşın artması ve ergenlik dönemine denk gelen üst yaş grupları bireylerin sosyal ilişkilerinin arttığı ve sosyal çevre oluşturmak uğruna akademik başarılarını öteledikleri yaşlara denk gelmektedir. Çalışmada ve ilgili

literatüre bakıldığında küçük yaş gruplarının okula olan bağlılıklarının üst yaş gruplarına göre daha yüksek olmasının nedeni olarak kişilerin ergenlik ile psikososyal bir arayış içine girmelerini gösterebiliriz.

Cinsiyet değişkeninde ise kadın katılımcıların okula bağlılıkları erkek katılımcılara oranla daha yüksek olması kadınlar için ülkemizde oluşturulmuş olan akademik bir gereksinimin daha yüksek olduğu gerçeğini ortaya koymaktadır. Kız çocuklarının okutulmasına yönelik politikalarında etkisi olarak kadınların okula bağlılıklarının daha yüksek olmasını olağan karşılamaktayız.

Kardeş sayısı değişkenine bakıldığında okul sporlarına katılan bireylerin bilişsel alt boyut puanlarında anlamlı fark olduğu ve bu farkın iki kardeş olan katılımcılardan kaynaklandığı görülmektedir.

Aile maddi durum değişkeninde ise ekonomik olarak aile gelir durumu yüksek olan öğrencilerin okula bağlılıklarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu bulgular doğrultusunda alan yazınına bakıldığında aile ekonomik durumu yüksek olan ebeveynlerin çocuklarının okul bağlılıklarının daha yüksek olduğunu belirtebiliriz.

Çalışmaya katılan bireylerin ebeveynlerine ait medeni durum değişkenine bakıldığında okul sporlarına katılan bireylerin okula bağlılık puanlarında ve sosyalleşme puanlarında anlamlı bir fark tespit edilmemiş iken spor yapmayan çocuklarda okula bağlılık ölçeği bilişsel alt boyutta anlamlı bir fark olduğu ve bu farkın ebeveynleri birlikte olan çocuklardan kaynaklandığı görülmektedir.

Okul sporlarına katılan bireylerin takım sporu veya ferdi spor yapma durumlarına göre okula bağlılık ve sosyalleşme puanlarında anlamlı bir fark tespit edilmemiştir.

Katılımcıların okul sporlarına katılım değişkenine bakıldığında ise duyuşsal ve bilişsel alt boyut ile sosyalleşme puanlarında anlamlı farklar olduğu ve bu farkın okul sporlarına katılan bireylerden kaynaklandığı görülmektedir.

Araştırmada elde ettiğimiz bulgular sonucunda ileride yapılacak çalışmalarla ilgi şu önerilerde bulunulabilir:

Alan yazın ve araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda alan yazınına katkı

sağlamak amacıyla çalışmamızın da sınırlılıklarını oluşturan örneklem grubunu genişletmek ve farklı il ve örneklem gruplarıyla konu ile ilgili çalışmalar yapmak bu alanda oluşturulacak literatürün zenginleştirilmesine katkı sağlayacaktır.

Küçük yaş gruplarında okul ile bağı kuvvetlendirmek adına çocukların ilgilerine göre aktivitelerin tercih edilmesi bu öğrencilerin okula olan sempatisinin artmasına katkı sağlarken sosyalleşmelerini de artıracaktır. Duyuşsal bağlarının kuvvetlenmesi, bilişsel bağında artmasını katkı sağlayacaktır.

Sporun bir sosyalleşme aracı olduğu gerçeğinin tüm ders öğretmenleri tarafından öğrenci velilerine iletilmesi, bu tür aktivitelere katılımı artıracaktır. Eğitim kalitesinin artırılması için öğretim ile birlikte eğitiminde verilmesi gereği ortaya çıkmaktadır. Okul dışı etkinlikler bir sosyalleşme aracıdır. Bu aracı sağlıklı bir şekilde kullanabilmek okul içinde verilmek istenen istendik davranışların kalitesinin artmasını sağlayacaktır. Bu amaçla gerek okul idarelerinin gerekse eğitimin tüm paydaşlarının sportif faaliyetlerinin en verimli bir şekilde öğrencilere aktarılması için beden eğitimi öğretmenlerine ve antrenörlere gerekli desteğin verilmesi gerekmektedir.

Okulların fiziki yapıları ve imkânları doğrultusunda ders dışı aktivitelerin düzenlenmesi, öğrencilerin ilgisini çekerek bu tür etkinliklere olan katılımın artmasına yardımcı olacaktır.

Öğrencilerin ilgilerini artırmak amacıyla yapılması gereken ders dışı etkinliklerin verimliliğinin artırılması amacıyla kullanılacak olan spor malzeme ve teçhizatlarının sayısal olarak çoğaltılması ve okul spor malzemelerinin eksiklerinin giderilmesi katılacak olan öğrencilerin bu tür etkinlik ve faaliyetlerden daha çok keyif almalarına yardımcı olacaktır.

Okul oryantasyon programlarında öğrencilerin ilgi ve isteklerinin belirlenmesi, eğitim öğretim süresince bu istek ve ilgi doğrultusunda ders dışı aktiviteler sunulabilmesi, öğrencilerin ilgi ve yetenekleri doğrultusunda aktivitelere yönlendirilmesine olanak tanıyacaktır. Öğrencinin okul içinde ve dışında katılmaktan keyif aldığı bu tür etkinlikler okula bağlılıklarını artıracaktır.

7. KAYNAKLAR

- Aaker, D.A., Kumar, V. & Day, G.S., (2007). Marketing Research, 9. Edition, John Wiley & Sons, Danvers.
- Aksu, E. (2019) İlkokul öğrencilerinin okula bağlılık düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Amman, M.T., İkizler, H.C., Karagözoğlu, C. (2000). Sporda Sosyal Bilimler. İstanbul-Bursa: Alpha Yayınevi.
- Anderson, A. R., Christenson, S. L., Sinclair, M. F., & Lehr, C. A. (2004). Check & Connect: The importance of relationships for promoting engagement with school. *Journal of School Psychology*, 42(2), 95-113.
- Aracı, H. (1999). Okullarda Beden Eğitimi. Ankara. Bağırhan Yayınevi.
- Arastaman, G. (2009). Lise birinci sınıf öğrencilerinin okula bağlılık (school engagement) durumlarına ilişkin öğrenci, öğretmen ve yöneticilerin görüşleri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26(26), ss. 102-112.
- Armağan, İ. (2004). 21. Yüzyıl Eşiğinde Türkiye Gençliği. Birinci Basım. Ankara: Kırkırsaklılar Vakfı Usadem.
- Bellici, N. (2015). Ortaokul öğrencilerinde okula bağlanmanın çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), ss. 48-65.
- Binbaşıoğlu, C. (1990). Gelişim Psikolojisi. Ankara: Kadioğlu Matbaası
- Birch, S. & Ladd, G. (1997) The Teacher-child relationship and children's early school adjustment. *Journal of school psychology*, 35, 61-79
- Bökeoğlu, Ö. Ç., & Yılmaz, K. (2008). İlköğretim okullarında örgütsel güven hakkında öğretmen görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 54(54), 211-233.
- Böyükelhan, E., Özdilek, Ç., Kaya, T., Öztürk, Y. M. (2019). Bazı değişkenlere göre öğrenci sporcuların ahlaki karar alma tutumlarının incelenmesi. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 17(4), 172-180. <https://doi.org/10.33689/spormetre.579557>
- Can, S. (2008). İlköğretim II. kademe öğrencilerinin okula bağlılık düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Can, Y., & Soyer, F. (2008). Beden eğitimi öğretmenlerinin ailenin ekonomik gelir beklentileri ile iş tatmini arasındaki ilişki. *Gazi University Journal of Gazi Educational Faculty (GUJGEF)*, 28(1)
- Cemalcılar, Z. (2010). Schools as Socialisation Contexts: Understanding the Impact of School Climate Factors on Students' Sense of School Belonging. *Applied Psychology*, 59, 243.
- Cengel, M., Totan, T., & Çoğmen, S. (2017). Okula bağlılık ölçeğinin Türkçeye uyarlanması. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(4), 1820-1837.
- Cernkovich, S. A., Giardano, P. C. (1992). "School bonding, race and delinquency". *Criminology*, 30, 261-291.
- Çaha, Ö. (2000). Spora yaslanarak bir nefes alma. Ankara: Beta Yayınevi.

- Demir, N. (2004). Birey, Toplum, Bilim: Sosyoloji Temel Kavramlar. Ankara: Turhan Kitabevi.
- Dexter, T. (1999). Relationship between sport knowledge, sport performance and academic ability: empirical evidence from GCSE Physical Education. *Journal of Sports Sciences*, 17(4): 283-295.
- Dönmez, Ş. (2016). Ortaokul öğrencilerinde okul iklimi, okula bağlılık ve okul yaşam kalitesi algısının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. Muğla: Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Duraklı, H. (2019). Öğrencilerin lise yaşam kalitesi algıları ile okul bağlılık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Esen, MA. (2008). Geleneksel çocuk oyunlarının eğitimsel değeri ve unutulmaya yüz tutmuş Ahıska oyunları, *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 21(2), 357-367.
- Finn, J. D., & Voelkl, K. E. (1993). School characteristics related to student engagement. *The Journal of Negro Education*, 62(3), 249-268.
- Finn, J.D. (1989). Withdrawing from school. *Review of Educational Research*, 59, 117-142.
- Fredricks, J. A., Blumenfeld, P., & Paris, A. (2004). School engagement: Potential of concept, state of the evidence. *Review of Educational Research*, 74(1), 59-109.
- Fredricks, J. A., Blumenfeld, P., Friedel, J., & Paris, A. (2005). *School engagement. What do children need to flourish? Conceptualizing and measuring indicators of positive development*, 305-321. Boston MA: Springer.
- Fullarton, S. (2002). Student engagement with school: Individual and school-level influences. LSAY Research Report Melbourne: Australian Council for Educational Research.
- Gezer, E.D. (2010). Farklı Spor Branşlarındaki Sporcuların Sosyal Beceri Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Ankara, Ankara Üniversitesi, SBE.
- GSB (2022) <https://spor.gsb.gov.tr/public/OkulSporlari/2022/10> (Erişim tarihi, 15/11/2023)
- GSB (2023) <https://bilecik.gsb.gov.tr/> (Erişim tarihi, 15/11/2023)
- Hawkins JD, Guo J, Hill KG, Battin-Pearson S, Abbott RD (2001). Long-term effects of the Seattle Social Development Intervention on school bonding trajectories. *Appl. De.l Sci.*, 5: 225–236.
- Hwang, M. H., Choi, H. C., Lee, A., Culver, J. D., & Hutchison, B. (2015). The relationship between self-efficacy and academic achievement: A 5-Year Panel Analysis. *The Asia-Pacific Education Researcher*, 25(1), 89-98.
- Hylton, F., & Thomson, S. (2005). Damalı Gökkuşluğu: Bolivya'da Çözüm. *New Left Review* 2005/Türkiye Seçkisi
- İmamoğlu, A.F. (1992). "Beden Eğitimi ve Sporun Türk Sporü Üzerindeki Yeri". *Eğitim Dergisi*, Cilt:1 Sayı:2, Ankara: MEB Basım Evi.
- Jimerson, S. R., Campos, E., Greif, J. L. (2003). "Toward an understanding of definitions and measures of school engagement and related terms". *The California School Psychologist*, 8(1), 7-27.
- Kabadayı, Ş. (2010). Hentbol antrenörlerinin iletişim becerilerinin değerlendirilmesi (Hentbol Süper Lig Örneği). Doktora Tezi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi SBE.

- Kalaycı, H., & Özdemir, M. (2013). Lise öğrencilerinin okul yaşamının niteliğine ilişkin algılarının okul bağlılıkları üzerine etkisi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33(2), 293-315.
- Karaoğlu, Y.C. (2022). Ortaöğretim Öğrencilerinin Okula Bağlılık Düzeyleri, T.C. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Yönetimi Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi. Karaman.
- Karasar, N. (2012). Bilimsel araştırma yöntemi. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Karasar, N. (2016). Bilimsel Araştırma Yöntemleri (36. Baskı). Nobel Akademi.
- Keleş, Ö. F., & Alpkaya, U. (2016). Ortaokul Öğrencilerinin Düzenli Sportif Aktivite ve Okul Başarı Puanlarının Karşılaştırılması. *Marmara Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*. 1(2): 31-36.
- Kızmaz, Z. (2006) Okullardaki şiddet davranışının kaynakları üzerine kuramsal bir yaklaşım. *Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 30(1), ss. 47-70.
- Klingsieck, KB, Fries, S., Horz, C., & Hofer, M.(2012). Procrastination in a distance university setting. *Distance Education*, 33(3), 295-310.
- Ladd, G. W., & Dinella, L. M. (2009). Continuity and Change in Early School Engagement: Predictive of Children's Achievement Trajectories from First to Eighth Grade? *Journal of Educational Psychology*, 101(1): 190.
- Libbey, H. P. (2004). Measuring Student Relationships to School: Attachment, Bonding, Connectedness, and Engagement. *Journal of School Health*, 74(7): 274-283.
- Luchak A.A., Gellatly I.R., (2007), "A comparison of linear and nonlinear relations between organizational commitment and work outcomes". *Journal of Applied Psychology*, Cilt:92, No:3, s.786-793.
- Maddox, S. J., & Prinz, R. J. (2003). School bonding in children and adolescents: Conceptualization, assessment, and associated variables. *Clinical child and family psychology review*, 6(1), 31-49.
- Malhotra, N. K. (2004). *Marketing Research an Applied Orientation*, 4. Edition, Pearson Prentice Hall, New Jersey.
- McNeely, C.A., Nonnemaker, J. M., & Blum, R. W. (2002). Promoting school connectedness: evidence from the national longitudinal study of adolescent health. *Journal of School Health*, 72: 138-146
- MEB, (2023) <https://bilecik.meb.gov.tr/> Erişim tarihi, 15/11/2023
- Mengi, S. (2011). Ortaöğretim 10. ve 11. sınıf öğrencilerinin sosyal destek ve özyeterlilik düzeylerinin okula bağlılıkları ile ilişkisi. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi.
- Moody, J., & Bearman, P. S. (1998). Shaping school climate: School context, adolescent social networks, and attachment to school. Unpublished manuscript.
- Mouton, S. G., Hawkins, J., McPherson, R. H., & Copley, J. (1996). School attachment: Perspectives of low- attached high school students. *Educational Psychology*, 16(3), 297-304.
- Newmann, F. M., Wehlage, G. G., Lamborn, S. D. (1992). The significant and sources of student engagement. In F. M. Newmann (Ed.). *Student engagement and achievement in American schools* (pp.11-39). New York: Teachers College Press.

- Osterman, K. F. (2000). Students' need for belonging in the school community. *Review of Educational Research*, 70(3), 323-367.
- Öncül, R. (2000). *Eğitim ve Eğitim Bilimleri Sözlüğü*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Özdemir, Y. (2015). Ortaokul öğrencilerinde okul tükenmişliği: Ödev, okula bağlılık ve akademik motivasyonun rolü. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(1), 27-35.
- Öztürk, HE. (1999). *Çocuğun sosyalleşmesinde televizyonun etkisi*, (Doktora Tezi) Sakarya Üniversitesi, S.B. E.
- Sağlam, A. (2016). Değerler eğitiminin öğrenci davranışlarına etkisinin veli görüşlerine göre incelenmesi. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 20(3), 723-742.
- Sağlam, A., & İkiz, F. E. (2017). Ortaokul öğrencilerinin şiddet eğilimleri ile okula bağlılık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Elementary Education Online*, 16(3).
- Schlechty, P.C. (2001). *Shaking up the school house: how to support and sustain education innovation*. Jossey-Bass/Wiley imprint. San Francisco.
- Sherhoff, D. J. & Vandell, D. L. (2007). Engagement in after-school program activities: Quality of experience from the perspective of participants. *Journal of Youth and Adolescence* 36(7), 891-903
- Silins, H., Mulford, B. (2002). Schools as learning organisations: effects on teacher leadership and student outcomes. *School Effectiveness and School Improvement*. 15,(3-4), 443-466
- Snyder, E.E., Spreitzer, E. (1976). Correlates Of Sport Participation Among Adolescent Girls, *Research Quarterly*, 804-809.
- Sucan, S. (2012). *Ferdi ve Takım Sporcularının Yaşam Kalitesinin Psikolojik Performans Üzerindeki Etkisi*. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Anabilim Dalı. Doktora Tezi. Kayseri: Erciyes Üniversitesi.
- Şahan H. (2007). *Üniversite öğrencilerinin sosyalleşme sürecinde spor aktivitelerinin rolü*. Doktora Tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Konya.
- Şahin, Ş., ve Özçelik, Ç. Ç. (2016). Ergenlik Dönemi ve Sosyalleşme. *Cumhuriyet Hemşirelik Dergisi*, 5(1), 42-49.
- Şencan, H. (2002). *Bilimsel yazım*. İstanbul Üniversitesi, İşletme Fakültesi Yayınları.
- Tamer, K. (1988). *Beden Eğitimi ve Oyun Öğretimi*. Anadolu Üniversitesi Yayınları, No:200, Açık Öğretim Fakültesi Yayını No: 101, Eskişehir.
- Tuğrul, H. (2021). *Ortaöğretim öğrencilerinin okula bağlılıkları ile algılanan sosyal destek düzeyleri arasındaki ilişki*, T.C. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Eğitim Yönetimi Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karaman.
- Turgut, Ö., & Çapan, B. E. (2017). Ergen Psikolojik Sağlık Düzeyinin Yordayıcıları: Algılanan Sosyal Destek ve Okul Bağlılığı. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 44, 162-183.
- Türk Dil Kurumu, (2023). <http://www.tdk.org.tr> adresinden 13 Kasım 2023 tarihinde alınmıştır.
- Uslu, F. (2012). "İlköğretim okulu öğrencilerinin okula yönelik aidiyeti: öğretmen öğrenci ilişkisi, akran ilişkisi ve aile katılımının rolü.". Mersin Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.

- Wang, M. & Holcombe, R. (2010). Adolescents' perceptions of school environment, engagement, and academic achievement in middle school. *American Educational Journal Reserach*, 47(3), pp. 633-662.
- White, P. G. & McTeer, W. G. (1990). Sport as a Component of Cultural Capital: Survey Findings on the Impact of Participation in Different Sports on Educational Attainment in Ontario High Schools. *Physical Education Review*.13(1): 66-71.
- Yanık, M. (2018). Ortaöğretimde yapılan okul sporlarının öğrencilerin okula bağlılık düzeyine etkisi. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 16(1), 73-78.
- Yetim, A. (2006). *Sosyoloji ve Spor*, İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.

8. EKLER

8.1. Demografik Bilgiler Formu

Okulu:	Sınıfı:			
Cinsiyeti:	Kardeş Sayısı (kendisi dahil):			
Okul Sporlarına Katıldıysanız Branşınızı Aşağıya İşaretleyiniz				
Spor Branşı: Futbol	Voleybol	Basketbol	Hentbol	Bireysel Sporlar
Maddi Durumu: Düşük (10.000 TL altı)	Orta (10.000-20.000 TL)	Yüksek (20.000 TL üzeri)		
Anne Baba: Sağ	Ölü			
Anne Baba: Boşanmış	Boşanmamış			

8.2. Okula Bağlılık Ölçeği

OKULA BAĞLILIK ÖLÇEĞİ					
Sevgili Öğrenciler, Aşağıda “Okula Bağlılık” ile ilgili bazı ifadeler verilmiştir. Bu ifadeleri okuyarak sizler için en doğru seçeneğin olduğu bölüme (X) işareti koyarak belirtmeniz beklenmektedir. Çalışmaya yapmış olduğunuz katkılardan dolayı teşekkür ederiz.					
	Çok doğru	Çoğu zaman doğru	Bazen doğru	Arada sırada doğru	Hiç doğru değil
1. Okuldaki kurallara uyarım.	1	2	3	4	5
2. Ödevlerimi, hatasız yaptığımdan emin olmak için kontrol ederim.	1	2	3	4	5
3. Sınıfta işlerimi zamanında tamamlarım.	1	2	3	4	5
4. Sınıfım eğlenceli bir yerdir.	1	2	3	4	5
5. Sınavım olmasa bile evde ders çalışırım.	1	2	3	4	5
6. Sınıftayken, çalışıyormuş gibi yaparım.	1	2	3	4	5
7. Okulda olmaktan hoşlanırım.	1	2	3	4	5
8. Okulda yaptıklarımızla ilgili televizyon programlarını izlemeye çalışırım.	1	2	3	4	5
9. Sınıf etkinliklerine dikkatimi veririm.	1	2	3	4	5
10. Bir kitap okuduğumda, tam olarak kavrayabilmek için kendime sorular sorarım.	1	2	3	4	5
11. Okulda başım belaya girer.	1	2	3	4	5
12. Okulda kendimi mutlu hissederim.	1	2	3	4	5
13. Okulda yaptıklarımız hakkında daha fazla şey öğrenmek için fazladan kitap okurum.	1	2	3	4	5
14. Okuldaki etkinliklerle ilgiliyimdir.	1	2	3	4	5
15. Okuduklarımda anlamını bilmediğim bir kelime olursa anlamını öğrenmek için bir şeyler yaparım.	1	2	3	4	5
16. Okuldaki etkinlikler beni heyecanlandırır.	1	2	3	4	5
17. Okuduğumu anlamadığımda, başa döner yeniden okurum.	1	2	3	4	5
18. Okulda canım sıkılır.	1	2	3	4	5
19. Sınıfta öğrendiklerimi sınıf dışındaki insanlarla paylaşıyorum.	1	2	3	4	5

8.3. Sosyalleşme Ölçeği

	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyordum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
1. Olabildiğince kalabalıktan uzak kalmayı tercih ederim	1	2	3	4	5
2. Toplum içerisinde insanlarla iletişim kurmada seçici davranırım	1	2	3	4	5
3. İnsanlar toplum içerisinde benimle kolayca diyalog kurabilirler	1	2	3	4	5
4. Toplumsal olaylarda genellikle topluma liderlik yaparım	1	2	3	4	5
5. Her türlü sosyal etkinliklere katılmaktan hoşlanırım	1	2	3	4	5
6. Toplum içerisinde insanlarla tartışmaktan ziyade insanlara yardım etmeyi tercih ederim	1	2	3	4	5
7. Toplumsal olaylarda toplumu yönlendirmekte başarılıyım (Örneğin sönük geçen bir toplantıda yol gösterici rolü)	1	2	3	4	5
8. Yeni tanıştığım insanlarla diyalog kurmaktan çekinirim	1	2	3	4	5
9. Toplum içerisinde çoğunlukla kendimi yalnız hissedirim	1	2	3	4	5
10. Toplum içerisinde başkaları ile kolaylıkla iletişim kurarım	1	2	3	4	5
11. Toplumsal etkinliklere katılan insanlar kendisiyle barışık olur	1	2	3	4	5
12. Toplumsal etkinliklere katılım ile kişisel beceri ve yeteneklerimi keşfedebilir ve ifade edebilirim	1	2	3	4	5
13. Toplum içerisinde sevdiğim insanlarla birlikte olduğumda keder ve dertlerimi unuturum	1	2	3	4	5
14. Toplumda insanların özgürce davranmalarına izin verilse toplumun daha iyi olacağı kanısındayım.	1	2	3	4	5
15. Toplumsal kurallara uymayan insanları haklı görmem	1	2	3	4	5
16. Toplumsal değerlere bağlı bağlı bir kişiliğe sahip birisiyim (gelenek töre inançlar)	1	2	3	4	5
17. Toplumsal değerlere aykırı davranan bireylerin davranışları beni rahatsız eder	1	2	3	4	5
18. Toplumsal uzlaşmayı bozan davranış sahiplerine hoşgörülü davranmam	1	2	3	4	5
19. Aileyle ilgili kararların alınmasında katkıda bulunurum	1	2	3	4	5
20. Aile büyüklerinin kararlarına her zaman itaat etmekten hoşlanmam	1	2	3	4	5
21. Ailem benim fikir ve davranışlarıma her zaman hoşgörülü davranır	1	2	3	4	5
22. Ailenizin değer yargıları ile toplumun değer yargıları arasındaki farklılık beni fazla etkilemez	1	2	3	4	5
23. Ailem arkadaş çevrem belirlenmesinde etkin rol oynar	1	2	3	4	5
24. İnsanların benim davranışlarıma yargılamaya ya da yönetmeye çalışmasından rahatsız olurum	1	2	3	4	5
25. Okul, farklı kültürdeki insanların tanışmasını ve böylece toplumsal bütünleşmenin etkin faktörüdür.	1	2	3	4	5
26. Okul bireyin, toplumsal ve kişisel değerlere saygının benimsenmesinde önemli rol oynar	1	2	3	4	5
27. Toplumsal aktivitelere katılmakta yaş, cinsiyet ve inanç vb ayırım yapmaktan hoşlanmam	1	2	3	4	5
28. Toplum içerisinde başkalarının ihtiyacı olduğu zaman kendime ters düşse de o davranışı yaparım	1	2	3	4	5
29. Yeni insanlarla tanışıp sosyal aktiviteler yapmaktan hoşlanırım	1	2	3	4	5
30. Okul farklı insan grupları arasında toplumsal diyalogun ilk adımıdır	1	2	3	4	5
31. Farklı kültürdeki değer anlayışlarına saygılı davranmayı tercih ederim	1	2	3	4	5
32. Herkes, kültür ve değerlerini özgürce yaşayabilmeli ve ifade edebilmeli	1	2	3	4	5
33. Farklı kültür anlayışları toplumsal barışın temel dinamiğidir	1	2	3	4	5
34. Bizi diğer kültürlerden farklı kılan değer; farklı kültürlerin barış ve uyum içerisinde yaşamasıdır	1	2	3	4	5

8.4. Gönüllü Onam Formu

Afyon Kocatepe Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu
BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ ONAM FORMU

Sizi aşağıda künyesi belirtilen araştırmaya davet ediyoruz.

Araştırmanın Başlığı: Okul Sporlarına Katılan ve Katılmayan Ortaokul Öğrencilerinde Okula Bağlılık ve Sosyalleşme Düzeylerinin İncelenmesi

Araştırmanın Yürütücüsü/Sorumlusu veya Danışmanının Adı Soyadı: Adem POYRAZ

Diğer Araştırmacıların veya Öğrencinin/Öğrencilerin Ad(lar)ı Soyad(lar)ı: Ali ÖĞREDİK

Araştırmada sizden tahminen ayırmanız istenen tahmini süre: 2 ay (süreyi saat veya dakika olarak belirtebilirsiniz, burada belirteceğiniz süre sizin çalışmanızın toplam süresi değil, bir gönüllünün size ayıracığı toplam süredir, örneğin anket sorularınızı cevaplarken ne kadar vaktinin gideceğidir)

Araştırmaya sizinle birlikte katılacak tahmini kişi sayısı: 800 (soruları cevaplayacak tahmini gönüllü & katılımcı sayısıdır, araştırmacı sayısı değildir)

Bu araştırmanın amacı okul sporlarına katılan ve katılmayan ortaokul öğrencilerinin okula bağlılık ve sosyalleşme düzeylerinin incelenmesini amaçlamaktadır.¹

Bu çalışmaya katılmak tamamen **gönüllülük** esasına dayanmaktadır. Bu formu okuyup onaylamanız, araştırmaya katılmayı kabul ettiğiniz anlamına gelecektir. Ancak, çalışmaya katılmama veya katıldıktan sonra herhangi bir anda çalışmayı bırakma hakkına da sahipsiniz. Bu çalışmadan elde edilecek bilgiler tamamen araştırma amacı ile kullanılacak olup kişisel bilgileriniz **gizli tutulacaktır**; ancak verileriniz yayın amacı ile kullanılabilir. İletişim bilgileriniz ise sadece izninize bağlı olarak ve farklı araştırmacıların sizinle iletişime geçebilmesi için “ortak katılımcı havuzuna” aktarılabilir. Eğer araştırmanın amacı ile ilgili verilen bu bilgiler dışında şimdi veya sonra daha fazla bilgiye ihtiyaç duyarsanız araştırmacıya şimdi sorabilir veya e-posta adresi ve numaralı telefonda ulaşabilirsiniz. Araştırma tamamlandığında genel/size özel sonuçların sizinle paylaşılmasını istiyorsanız lütfen araştırmacıya iletiniz.

Kişi ve kurumları aşağılayan, rencide eden veya hakaret içeren cevaplar değerlendirilmeye alınmayacaktır. Yukarıda yer alan ve araştırmadan önce katılımcıya verilmesi gereken bilgileri okudum ve katılmam istenen çalışmanın kapsamını ve amacını, gönüllü olarak üzerime düşen sorumlulukları anladım. Çalışma hakkında yazılı ve sözlü açıklama aşağıda adı belirtilen araştırmacı/araştırmacılar tarafından yapıldı. Bana, çalışmanın muhtemel riskleri ve faydaları sözlü olarak da anlatıldı. Kişisel bilgilerimin özenle korunacağı konusunda yeterli güven verildi.

Bu koşullarda söz konusu araştırmaya kendi isteğimle, hiçbir baskı ve telkin olmaksızın katılmayı kabul ediyorum.

Katılımcılar İçin: (başvuru aşamasında boş bırakılmalıdır)

Katılımcının 2:

Adı-Soyadı:

İmzası: İletişim Bilgileri: e-posta:

Telefon:

Velayet veya Vesayet Altında Bulunanlar İçin; (başvuru aşamasında boş bırakılmalıdır)

Veli veya Vasisinin

Adı Soyadı:

İmzası:

Araştırmacının: (sadece bir araştırmacı veya sorumlunun adı soyadı yazılmalıdır ve imzalanmalıdır)

Adı-Soyadı: Ali ÖĞREDİK

İmzası:

1Bu cümle yalnızca bir örnek olup bu cümlede araştırmanın amacının ve gerekiyorsa nasıl yapılacağı (örneğin psikometrik test mi, öyle ise kaç soru sorulacağı veya kaç ölçekten oluştuğu; ses kaydı, görüntü alımı, gözlem gibi işlemleri mi içerdiği ve ne kadar süreceği gibi) üç cümleyi geçmeyecek şekilde kısaca anlatılması beklenilmektedir.

²Çalışmaya başlanıldığında imza bölümünde ideal olan katılımcının kendisinin imzasının alınmasıdır. Bu durumda onam formunu katılımcı ve araştırmacı imzalar.

Verilerin yüz yüze iletişim içermeyen; a) İnternet ortamında toplanması durumunda katılımcıların uygulama materyallerine erişebilmesi için, online sistemde sunulan bilgilendirilmiş onam formunu okuyup araştırmaya katılmayı onayladıklarına dair ilgili kutucuğu işaretlemeleri gerekmektedir. Bu işaretleme katılımcıların onam imzaları yerine geçer. Katılımcılar onam formunun sonundaki “araştırmaya katılmayı kabul ettiklerine dair” ilgili kutucuğu işaretlemedikleri takdirde onay vermemiş sayılırlar ve bu durumda araştırmaya devam edilmez. b) Telefonla uygulamalarda ise araştırmacı araştırma sorularına geçmeden önce Bilgilendirilmiş Onam Formundaki bilgileri katılımcıya sesli olarak okur. Bu durumda katılımcının sözlü onayı imza yerine geçer. Telefonda bu sözlü onay alınmadığı takdirde uygulamaya geçilmez. Hem İnternet, hem telefon hem de benzeri yüz yüze iletişimin olmadığı ortamlarda yapılan uygulamalarda katılımcı onay vermediği takdirde bir şahidin onayına başvurulmaksızın uygulamaya devam edilmez.

Eğer veriler okullarda, kurumlarda vb. ortamlarda aynı anda birden fazla kişiden grup uygulaması şeklinde toplanacaksa, yine tercihen tüm katılımcıların onam formlarını bireysel olarak imzalamaları istenir. Ancak katılımcı sayısının fazlalığı ve bununla birlikte zamanın kısıtlılığı gibi durumlar söz konusu olduğunda araştırmacı tüm gruba onam formundaki bilgileri tek seferde sözlü olarak okumayı ve bir imza listesi dolaştırarak katılımcıların araştırmaya katılmayı kabul ettiklerine dair bu listeye imza atmalarını tercih edebilir. Grup çalışmasında da tercih edilen katılımcının kendisinin imzasıdır, ancak araştırmacının etik kurula tanımlaması gereken ender durumlarda ise şahit, grup adına da imza atabilir. Fakat grup ortamında herkes çalışmaya katılmayı kabul etmeyebilir. Bu durumda sadece araştırmaya katılmayı isteyenlerin çalışmaya alınması ve bu kişiler adına toplu imza alınması gerekmektedir.

NOT: Araştırmacıdan, onam formunun imza kısmında bulunan ikili seçenekten çalışmasına uygun olan alternatifi yazması ve formda yer alan boşlukları çalışmasına uyarlamak yoluyla onam formuna son halini vermesi ve bu şekilde formu göndermesi beklenilmektedir.

8.5. Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği İzin Yazısı

AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE (Sağlık Bilimleri Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu Başkanlığı)

Sorumluluğu tarafımca yürütölen ve aşağıdaki başlığı belirtilen araştırma için etik kurul başvuru formu hazırlanarak dilekçe ekinde gönderilmiştir.

Araştırmanın Başlığı: Okul Sporlarına Katılan ve Katılmayan Ortaokul Öğrencilerinde Okula Bağlılık ve Sosyalleşme Düzeylerinin İncelenmesi

Bilgilerinizi ve başvurunun işleme alınarak sonucunun aşağıda belirtilen mail adresine gönderilmesini arz ederim 27/10/2022

Dr. Öğr. Üyesi Adem POYRAZ

(Yürütücü/Sorumlu/Danışman)

EK:

- Milli Eğitim İzin Belgesi (1 adet)

-Ölçek Kullanım İzin Belgesi (2 Adet)

Adres:

AKÜ Spor Bilimleri Faköltesi / Afyonkarahisar

Mail Adresi:

(başvuru sonucunun gönderileceği mail adresi)